

jaarrekening en jaarverslag 2017

14-06-2018

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Verslag Raad van Toezicht	4
Jaarverslag	7
1. Algemeen.....	7
2. Governance	9
3. Onderwijs.....	10
4. Kwaliteitszorg.....	13
5. Onderzoek	15
6. Internationalisering	15
7. Personeel.....	15
8. Huisvesting	17
9. Samenwerkingsverbanden	18
10. Financiën	19
Jaarrekening	27
WNT-verantwoording.....	43
Model E – Verbonden partijen	44
Model G – Verantwoording subsidies.....	45
Segmentatie en enkelvoudige jaarrekening	46
Overige gegevens	48
Controleverklaring	49
Bijlage: enkelvoudige gegevens Stichting Steunfonds Maskil	57

Voorwoord

Voor u ligt het jaarverslag van het Ichthus College te Veenendaal over het kalenderjaar 2017. In dit jaarverslag legt de Raad van Toezicht verantwoording af over haar werkzaamheden in 2017 (pagina 4 tot en met 6). Aansluitend legt het College van Bestuur verantwoording af aan de belanghebbenden en betrokkenen bij het Ichthus College te Veenendaal (pagina 7 e.v.).

In het voorjaar van 2015 is het nieuwe Schoolplan 2015-2019 officieel vastgesteld. Met ingang van het schooljaar 2015-2016 is het Ichthus College voortvarend aan de slag gegaan met de uitvoering van dit plan. Zeven belangrijke strategische keuzes zijn in het Schoolplan vastgelegd en vertaald naar concrete plannen en acties op diverse niveaus binnen de school. De keuzes hebben betrekking op de identiteit van de school, de inhoud, kwaliteit en profilering van ons onderwijs en de professionalisering en verbetering van de efficiency van de schoolorganisatie. In dit verslag wordt verantwoording afgelegd over de vorderingen die in 2017 gemaakt zijn met de uitvoering van het Schoolplan.

Het Schoolplan heeft als ondertitel meegekregen: “Koersvast en grensverleggend”. Het “koersvast” in deze ondertitel verwijst naar de belangrijkste en blijvende opdracht van de school: Het verzorgen van goed onderwijs waarbij de bijbel het kompas is dat onze koers bepaalt. Vanuit de grondslag van onze school is er gedurende het verslagjaar met het personeel veel nagedacht over met name het aspect persoonsvorming.

Het “grensverleggend” in de ondertitel van het Schoolplan heeft voor een belangrijk deel betrekking op onze internationaliseringsactiviteiten. Ook in 2017 is veel werk verzet om het Ichthus College te positioneren binnen een netwerk van scholen in binnen- en buitenland. Nagenoeg alle derdeklas leerlingen bezochten in 2017 scholen in het buitenland tijdens uitwisselingsweken. Veel buitenlandse leerlingen bezochten ook ons land en onze school. Aan het einde van het verslagjaar was de school gereed voor definitieve ELOS-certificering van de totale onderbouw.

Voor wat betreft de meetbare onderwijsopbrengsten mogen we in dankbaarheid vaststellen dat ook in 2017 goede opbrengsten werden geboekt. Naast het werken aan al deze meetbare opbrengsten is door docenten gewerkt aan de identiteitsvorming en toerusting van onze leerlingen. In het bijzonder tijdens de dagelijkse dagopeningen werd het zaad van het Evangelie gestrooid. Wij bidden of God Zelf wil zorgdragen voor de vruchten.

Eén van de belangrijke keuzes uit het Schoolplan heeft betrekking op de financiën van de school. Zoals u verderop in dit jaarverslag kunt lezen is ook het jaar 2017 afgesloten met een positief resultaat! Na een aantal verliesgevend jaren en het doorvoeren van een aantal concrete bezuinigingen schrijven we weer zwarte cijfers. De verwachting is dat we dit de komende jaren kunnen continueren. Het op peil blijven van de instroom van nieuwe leerlingen zal hierbij een belangrijke rol spelen.

Een belangrijk ijkpunt gedurende het verslagjaar was het inspectiebezoek dat in 2017 plaatsvond. Bij dit onderzoek waren zowel vmbo, havo als vwo betrokken. In het bijzonder is er ook onderzoek gedaan naar de leerlingenzorg op het Ichthus College. De resultatenonderzoek waren over de hele linie tot volle tevredenheid. Met name het pedagogisch klimaat en de kwaliteit van de leerlingenzorg scoorden erg hoog. Deze twee parameters zijn belangrijke kenmerken van onze school.

In dankbaarheid zien we terug op het jaar 2017. In onderlinge verbondenheid werd door alle medewerkers van de school een bijdrage geleverd aan het christelijk voortgezet onderwijs in Veenendaal en omstreken. Met het gebed om Gods hulp willen we hier in 2018 mee verder gaan.

Veenendaal, juni 2018

Het College van Bestuur
Ing. J.J. van Dam

Verslag Raad van Toezicht

Een onderwijsinstelling is primair verantwoordelijk voor de kwaliteit van haar onderwijs. De overheid geeft onderwijsinstellingen beleidsruimte om deze verantwoordelijkheid in te vullen en vervolgens vorm te geven. Goed bestuur moet zorgen voor een systeem van "checks en balances" om deze beleidsruimte op verantwoorde wijze te gebruiken. Hierbij draait het om besturing, beheersing, verantwoording en toezicht.

De Raad van Toezicht van het Ichthus College, een christelijke scholengemeenschap op reformatorische grondslag, staat voor een goede kwaliteit van het onderwijs en behoud van zijn unieke identiteit. Zij houdt toezicht op het beleid van het College van Bestuur en op de algemene gang van zaken binnen de stichting. De Raad van Toezicht richt zich naar de maatschappelijke doelstellingen van de stichting, de daarmee verbonden onderwijsdoelstellingen zoals omschreven en behartigt op deze wijze het belang van de stichting en de relevante belanghebbenden. De voorzitter van het College van Bestuur legt periodiek verantwoording af aan de Raad van Toezicht over het gevoerde beleid en de realisatie van de strategische doelstellingen.

De werkwijze en samenstelling van de Raad van Toezicht zijn vastgelegd in statuten en in een huishoudelijk reglement. Uitgangspunt hierbij is de Code "Goed Onderwijsbestuur" in het voortgezet onderwijs.

De Raad van Toezicht houdt volgens bovengenoemd principe integraal toezicht op het beleid van het College van Bestuur en op de algemene gang van zaken binnen de stichting c.q. het Ichthus College. Bijzondere aandacht wordt besteed aan het bewaken van de identiteit, de financiën en de kwaliteit.

Leidraad voor de werkzaamheden van de Raad van Toezicht zijn de doelstellingen van de stichting en de statuten.

De samenstelling van de Raad van Toezicht was in 2017 als volgt:

(tussen haakjes de aandachtsgebieden van de diverse leden)

Ir. J. Dogterom, voorzitter (identiteit, human resource management)

Prof. dr. H. van den Belt (op voordracht van de MR, onderwijs en identiteit)

Drs. J.J. van Bennekom RA (controle en financiën)

B.J. van den Broek MSc (human resource management, onderwijs)

P.J. Klumpenaar RA (controle en financiën). Hij was eind 2017 niet meer herkiesbaar.

Mevr. S.M.I. Rustenhoven-Jongsma, (onderwijs)

Mr. J.G.N Schreuders, (juridische zaken)

Mr. M. Westhuis (juridische zaken)

Eind 2017 heeft de Raad van Toezicht na een open en transparante wervingsactie en een zorgvuldige selectie de heer M. Prins benoemd tot opvolger van de heer Klumpenaar. De heer Prins zal zich vanaf 1 januari 2018 met name gaan richten op de aandachtsgebieden controle en financiën.

Graag geeft de Raad van Toezicht een toelichting op haar werkzaamheden in 2017

De Raad van Toezicht werkt aan de hand van een jaaragenda en vanuit die planning zijn onder andere de begroting 2018, de jaarrekening 2016 en de tussentijdse financiële rapportages 2017 besproken en goedgekeurd. Naar aanleiding van de jaarrekening heeft een overleg plaats gevonden met onze accountant. Deze gaf een goedkeurende verklaring over de jaarrekening 2016 af.

Daarnaast is de Raad van Toezicht van oordeel dat voor zover voor haar controleerbaar het Ichthus College werkt binnen de wettelijke kaders, en dat er mitsdien sprake is van een rechtmatige verwerving en rechtmatige en doelmatige besteding van middelen.

De relatie met de accountant wordt jaarlijks geëvalueerd. Deze relatie geeft vooralsnog geen noodzaak voor het benoemen van een andere externe accountant.

Naast de reguliere informatie zijn de volgende onderwerpen in 2017 expliciet aan de orde geweest in de vergaderingen van de Raad van Toezicht:

- Identiteit en hoe deze te bewaken;
- Voortgang van en bewaken zorgvuldigheid bij de implementatie Schoolplan/Strategisch plan en de invulling van de veranderingen in de organisatie;
- Kennismaking met de diverse afdelingsdirecteuren en hoofden van de ondersteunende afdelingen en de daarbij horende ontwikkelingen en activiteiten;
- Financieel beleid; hoe bewaken we de continuïteit van het Ichthus College; hoe blijven noodzakelijke bezuinigingen en ruimte voor onderwijsvernieuwing in balans?.
- Het als klankbord functioneren ten opzichte van het CvB;
- Personeelsbeleid;
- Bewaken en stimuleren van good governance binnen het Ichthus College
- Functioneren College van Bestuur, voortgangsgesprekken en functioneringsgesprek (360 graden feedback)
- Contacten met de achterban van de school waaronder contacten met de relevante kerkgenootschappen binnen het voedingsgebied van het Ichthus College

De vijf reguliere vergaderingen van de Raad van Toezicht worden gezamenlijk voorbereid door het College van Bestuur en de voorzitter Raad van Toezicht.

Jaarlijks vindt een overleg met de MR plaats.

Het College van Bestuur bestaat uit de heer Ing. J.J. van Dam.

De Raad van Toezicht heeft deelgenomen aan diverse schoolbrede activiteiten. Dit om de organisatie beter te leren kennen. Een onderdeel hiervan vormde een schoolbezoek met bezoeken aan lessen en gesprekken met diverse personen en leerlingen vanuit de organisatie. Waardevol en leerzaam.

De Raad van Toezicht heeft als onderdeel van een onderzoek door de Onderwijsinspectie een gesprek gehad met een aantal inspecteurs. Dit is van beide kanten goed bevallen.

Benoemingscommissie

Alle te benoemen sollicitanten hebben met een afvaardiging van de Raad van Toezicht en het College van Bestuur een gesprek gevoerd. Dit gesprek vindt plaats nadat de medewerker op grond van inhoudelijke kwaliteiten benoembaar is bevonden. In dit gesprek wordt met name aandacht gevraagd voor en gesproken over de identiteit van de te benoemen medewerker en wat eventuele consequenties kunnen zijn bij het afgroeien van deze identiteit. Het identiteitsprofiel komt daarbij nadrukkelijk aan de orde en dient ook ondertekend te worden door de kandidaat. Dit gesprek heeft als doel de bewaking van het met betrekking tot de identiteit vastgestelde beleid.

De leden van de Raad van Toezicht ontvangen een bescheiden kostenvergoeding voor hun werkzaamheden: gewone leden ontvangen een vergoeding van € 1.000 per schooljaar; de voorzitter ontvangt € 1.500 per schooljaar. Bij het aanstellen van de leden van de Raad van Toezicht wordt rekening gehouden met (potentieel) tegenstrijdige belangen. De Raad van Toezicht beoordeelt in voorkomende gevallen betaalde en onbetaalde nevenfuncties van haarzelf, alsmede van de bestuurder.

De Raad van Toezicht heeft in 2017 besloten om in 2018 een grondige zelfevaluatie uit te voeren. Dit onder leiding van een externe begeleider. Deze grondige zelfevaluatie valt daarmee voor het moment waarop de Raad van Toezicht eind 2018 op zoek moet naar een tweetal nieuwe leden.

Tot slot

De Raad van Toezicht wil nadrukkelijk een woord van waardering uitspreken voor de inzet van het personeel bij allerlei activiteiten en bij het "gewone" lesgeven. Mede dankzij jullie mogen we dankbaar en trots zijn op de positie die het Ichthus College heeft in onze samenleving.

We kijken met dankbaarheid terug op de wijze van samenwerken binnen de Raad van Toezicht en met het College van Bestuur. We spreken de verwachting en de wens uit, dat dit onder Gods Zegen zo zal blijven.

Ir. J. Dogterom,

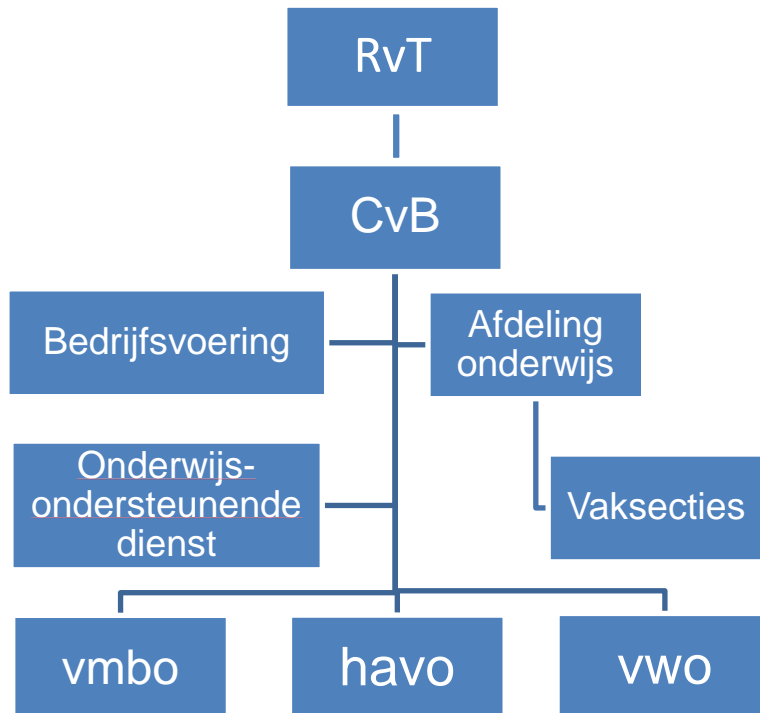
Voorzitter Raad van Toezicht

Jaarverslag

1. Algemeen

a. De schoolorganisatie

De organisatiestructuur van het Ichthus College is als volgt:

Sinds 1 augustus 2015 wordt ervaring opgedaan met deze nieuwe structuur. In juni 2017 is de structuur uitgebreid geëvalueerd met al het personeel. De resultaten van deze evaluatie waren over het algemeen positief en geven geen aanleiding om organisatorische wijzigingen door te voeren.

b. De Missie (de opdracht) van het Ichthus College:

De opdracht van het Ichthus College bestaat uit het verzorgen van goed onderwijs in een veilig klimaat op verschillende niveaus, waarbij aandacht is voor verschillen in talenten en leerstijlen van leerlingen. Door middel van een volledig leerproces wordt de kwaliteit van de lessen bewaakt en continu verbeterd. Deze opdracht wordt uitgevoerd binnen de door de overheid vastgestelde kaders. Toch heeft onze opdracht een diepere dimensie want we zijn een school met de Bijbel als kompas.

Dit komt kernachtig tot uitdrukking in de naam van de school, I-CH-TH-U-S: Jezus Christus, Zoon van God, Zaligmaker. Zijn naam willen we en moeten we bekendmaken aan alle leerlingen! Direct hieraan verbonden hebben wij de opdracht onze leerlingen toe te rusten en te vormen om in de toekomst, zowel in binnen- als buitenland, hun verantwoordelijkheid als christen en burger te nemen en te dienen in het koninkrijk van God. Voor het Ichthus College is de basis de erkenning van het gezag van de Bijbel. Wij onderschrijven hierbij de op de Bijbel gegronde gereformeerde belijdenisgeschriften. Bij de uitvoering van onze opdracht zijn de waarden en normen, zoals die ons vanuit de Bijbel worden aangereikt leidend.

c. De Visie van het Ichthus College

- i. Identiteit*
Het Ichthus College is een christelijke school. Bij het verzorgen goed onderwijs in een veilig klimaat is in al het handelen de Bijbel als het onfeilbare Woord van God koersbepalend.
- ii. Het onderwijs*
Het Ichthus College verzorgt voortgezet onderwijs op verschillende niveaus (vmbo-tl, havo, vwo (atheneum en gymnasium)). Binnen deze schoolsoorten biedt het Ichthus College, naast de reguliere leerwegen een aantal keuzeprofielen aan voor haar leerlingen (bijvoorbeeld: Internationaal leren, Science en Business). In het kader van Internationaal Leren is het Ichthus College een erkende ELOS-school. In het totale onderwijsprogramma wordt door de school veel aandacht besteedt aan de toerusting en vorming van de leerlingen tot christenburger.
- iii. Het onderwijsleerproces*
Het Ichthus College beschikt over een eigen ontwikkeld en geïmplementeerd onderwijsleerproces. Dit proces is gericht op kennisoverdracht, vorming en toerusting. De goede les, met daarbij behorende kwaliteitskenmerken, staat hierbij centraal en wordt continu bewaakt. In dit onderwijsleerproces is voldoende professionele ruimte aanwezig voor docenten en leerlingen om hun specifieke talenten en gaven maximaal tot ontplooiing te brengen. Het onderwijsleerproces wordt ondersteund door het gebruik van traditionele en eigentijdse leermiddelen. Het gebruik van moderne ICT-middelen neemt hierbij een belangrijke plaats in. Dit laatste komt mede tot uiting in het feit dat het gebruik van een personal device door leerlingen en docenten gebruikelijk is.
- iv. Leerlingen*
Het Ichthus College biedt passend onderwijs aan een breed scala aan leerlingen. Er is plaats voor verschillende niveaus: (vmbo-tl, havo en vwo(atheneum en gymnasium), verschillende leerstijlen en interesses (profielen) en verschillende zorgbehoeftes (zorgprofielen).Leerlingen voelen zich gekend en erkend op de school en weten zich gesteund door hun docenten bij hun zoektocht naar hun eigen identiteit.
- v. Docenten en medewerkers*
Docenten en medewerkers zijn identificatiefiguren voor de leerlingen. Zij zijn betrokken en hebben liefde voor leerlingen. Docent en leerling trekken gezamenlijk op in het onderwijsleerproces, waarbij de docent zich opstelt als inspirerende bron van kennis, verwachtingsvolle (christelijke) opvoeder en gerespecteerde gezagsdrager. Alle medewerkers van de school onderschrijven de identiteit van de school en willen daarom vol overtuiging hun bijdrage leveren aan het onderwijsleerproces voor de leerlingen. Docenten en medewerkers hebben verschillende achtergronden qua geloofsbeleving en tradities. In de grondslag van de school wordt, in liefde en respect, gezocht naar de verbinding.
- vi. De organisatie*
Het Ichthus College is een professionele organisatie. De school beschikt over een adequaat kwaliteitssysteem en is door een efficiënte inrichting in staat haar werkzaamheden uit te voeren binnen de bestaande financiële kaders.

2. Governance

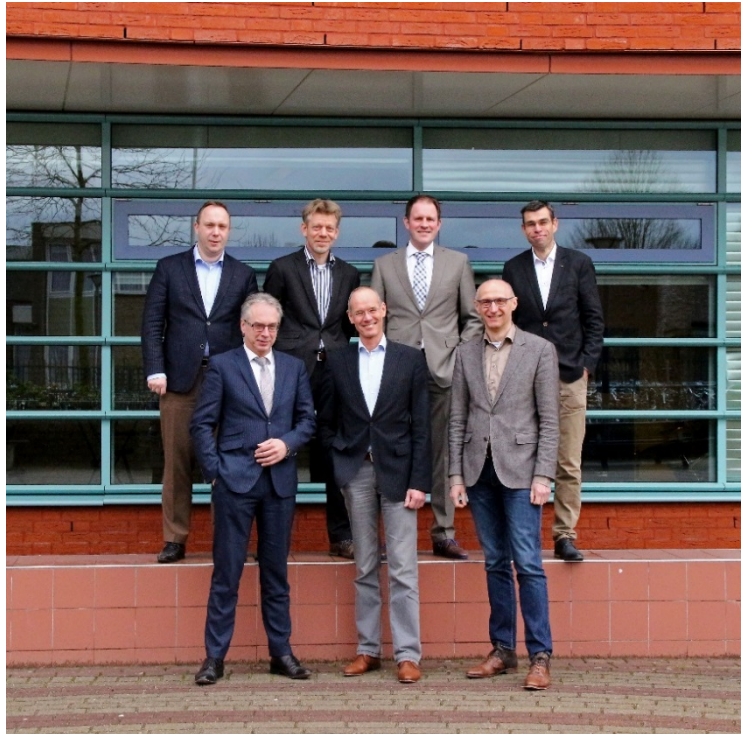
Het Ichthus College is een christelijke scholengemeenschap op reformatorische grondslag voor vmbo-t, havo, atheneum en gymnasium. Alle leerlingen zijn gehuisvest in het schoolgebouw aan de Vondellaan te Veenendaal. De scholengemeenschap is verdeeld drie afdelingen: vmbo, havo en vwo. Deze afdelingen worden ondersteund door de afdelingen "Onderwijs", "Bedrijfsvoering" en "Onderwijs Ondersteunende Dienst".

Het Ichthus College onderschrijft de Code Goed Onderwijsbestuur VO van de VO-raad, zoals opgesteld op 4 juni 2015.

Het management van de school wordt gevormd door de voorzitter van het College van bestuur, de directeuren en de afdelingshoofden. In 2016 was de samenstelling als volgt:

- J.J. van Dam, voorzitter CvB
- G. Oomen, directeur Onderwijs
- C.G. Bok, directeur vwo
- W. Blankestijn, directeur havo
- S. van Groningen, directeur vmbo
- B. Adema, hoofd bedrijfsvoering
- E.J. Smits, hoofd onderwijsondersteunende diensten

De leden van het MT dragen integrale verantwoordelijkheid over hun afdeling en leggen periodiek verantwoording af aan de voorzitter van het College van Bestuur.

Stichting Steunfonds Maskil

Onder hetzelfde bestuur als de "Stichting voor christelijk voortgezet onderwijs op reformatorische grondslag voor Veenendaal en omgeving" valt ook de "Stichting steunfonds Maskil." Laatstgenoemde stichting heeft, conform haar statuten, ten doel het verlenen van materiele steun aan christelijke scholen voor voortgezet onderwijs op reformatorische grondslag en voorts al hetgeen daarmee rechtstreeks of zijdelings verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin des woords.

Aangezien er per 1 januari 2016 sprake is van eenzelfde bestuur en de beide stichtingen onder dezelfde Raad van Toezicht vallen worden de jaarrekeningen van beide stichtingen geconsolideerd.

3. Onderwijs

Algemeen

De opdracht om goed onderwijs te verzorgen is verweven met de identiteit van onze school. In onze onderwijsvisie drukken we uit waarvoor we onze lessen uiteindelijk geven. Het opleiden voor een diploma is een duidelijk herkenbaar en praktisch doel. Maar dat is niet het enige, het diploma is een onderdeel van een veel bredere onderwijs- en opvoedingsopdracht. Daarin zien we zowel de docenten als de leerlingen als schepselen van God die verlossing mogen krijgen in Zijn zoon Jezus Christus. Het ontwikkelen van talenten, intellectueel en als mens is de hoofdpdracht, maar het oefenen in verantwoordelijkheid en solidariteit, van dienstbaarheid en creativiteit zijn noodzakelijk om volwassen mens te worden. Naast het bijbrengen van de vakken streven we dit na in onze lessen.

3.1 Belangrijkste ontwikkelingen van het afgelopen jaar

Het Ichthus College heeft drie onderwijsafdelingen: het vmbo (theoretische leerweg), de havo en het vwo (inclusief gymnasium). Elke afdeling ontwikkelt een eigen gezicht of profiel om het onderwijs zo goed mogelijk aan te laten sluiten bij de leerlingen van die afdeling. Op het vmbo wordt het programma beroepsgericht gemaakt. De band met de dagelijkse praktijk wordt versterkt, er komen meer beroepsgerichte programma's en de voorbereiding op het mbo zijn volop in ontwikkeling. Ook op de havo wordt er verbinding gelegd met de praktijk. In het vierde leerjaar zijn er drie zogenaamde abridged learningklassen. De leerlingen die daarvoor kiezen, volgen het reguliere programma in 80% van de tijd. Eén dag per week volgen zij een eigen programma. Er is een culture-klas, waar taal en cultuur centraal staan, een business-klas waar economische vakken belangrijk zijn en een science-klas waar de bètavakken de hoofdrol spelen. Verder is het nieuwe aansluitingsprogramma tussen de derde en de vierde klassen voor de eerste keer in de praktijk uitgevoerd. Op het vwo staat de ontwikkeling van het onderzoeksgesichte leren centraal. Dit krijgt gestalte in de (brugklas)-masterclass, bij de modules in klas 2 en 3 en ook op het gymnasium wordt hier meer op geappelleerd. In de bovenbouw kunnen goed presterende leerlingen tijd verdienen om anderen te helpen of eigen trajecten elders te volgen.

In 2017 is een belangrijke stap gezet in de materiële ondersteuning van het onderwijs. Als school hebben we ervoor gekozen om (nog) niet te besluiten tot een collectieve aanschaf van laptops door en voor leerlingen. In plaats daarvan zijn er acht laptopkarren met chromebooks ter beschikking gesteld aan de docenten die daar veel gebruik van maken tijdens de lessen. Verder zijn er acht nieuwe digiborden geïnstalleerd.

Inspectiebezoek 2017

In november 2017 is door de onderwijsinspectie een onderzoek uitgevoerd op het Ichthus College. Dergelijke onderzoeken worden normaal gesproken 4-jaarlijks uitgevoerd. De belangrijkste onderzoeksvragen zijn of de school zorg draagt voor onderwijs van voldoende kwaliteit en of de school financieel in staat is dit ook in de toekomst te blijven doen. De focus van het onderzoek lag op de beleidsgebieden 'kwaliteit' en 'financiën'. Er is met diverse geledingen binnen de school (college van bestuur, raad van toezicht, afdelingsdirecteuren, medezeggenschapsraad en sectievoorzitters) gesproken over het onderwijsbeleid. De inspecteurs hadden zich voorbereid door het lezen van diverse beleidsstukken zoals het schoolplan, de afdelingsplannen, de begroting, het jaarverslag en dergelijke. De bevindingen waren positief. Men sprak waardering uit over het gevoerde financiële en kwaliteitsbeleid.

Ook heeft er een zogenaamd stelselonderzoek bij het vmbo plaatsgevonden. Tevens is er gekeken naar het verzuimbeleid op het vwo. De waardering voor het onderzoek op het vmbo is positief. Naar aanleiding van de lesbezoeken werd aangegeven dat men de kwaliteit van de lessen over het algemeen voldoende vond. Tijdens de meeste lessen was er sprake van doelgericht handelen van de docent in een prettig leerklimaat. Op het verzuimbeleid op het vwo waren geen opmerkingen, dit was naar het oordeel van de inspectie prima in orde! Tot slot vond een zogeheten verificatieonderzoek op de havo plaats, alsmede een onderzoek naar de leerlingenzorg. Met veel waardering werd door de inspectie

gesproken over de leerlingenzorg op onze school. Het onderzoek op de havo was gericht op de verificatie van 5 verschillende indicatoren. In onderstaande tabel staat de omschrijving van deze indicatoren weergegeven en het daarbij behorende oordeel.

Tabel: Resultaten havo

Indicator	Score
Zicht op ontwikkeling & begeleiding van de leerling	Voldoende
Pedagogisch klimaat	Goed
Didactisch handelen in de les	Voldoende
Extra ondersteuning (zorg-afdeling)	Goed
Samenwerking met anderen (netwerk buiten de school)	Goed

De volledige versie van het rapport van de inspectie kunt u terugvinden op onze website (www.ichthuscollege.nl).

3.2 Verwachte toekomstige ontwikkelingen in 2018

In de eerste plaats gaan de afdelingen verder op de ingeslagen weg van profilering van het onderwijs. Eén voorbeeld daarvan zal de ontwikkeling zijn van het vak life science in de tweede klassen van zowel vmbo, havo als vwo. In dit vak werken verschillende schoolvakken samen waarbij de leerlingen bezig zijn met grotere opdrachten waarbij onderlinge samenwerking heel belangrijk is. Op het vmbo en de havo ligt de nadruk meer op de kennismaking met de verschillende profielen die er in de bovenbouw bestaan, terwijl op het vwo de nadruk ligt op de ontwikkeling van onderzoeksvaardigheden vanuit de bètavakken.

In 2017 is inmiddels de volgende tranche in de installatie van nieuwe digiborden afgerond.

Tijdens het cursusjaar 2018-2019 starten de voorbereidingen voor het nieuwe Schoolplan 2019-2023. Bij de afdelingen en de secties ligt de vraag op tafel wat de speerpunten zullen zijn voor de komende periode. Daarbij komen de thema's uit curriculum.nu, de opvolger van Onderwijs2032 aan de orde.

3.3 Onderwijsopbrengsten

Voor wat betreft de onderwijsresultaten willen we graag verwijzen naar de kengetallen zoals de onderwijsinspectie die beschikbaar heeft gesteld voor 2017. Het betreft hier de meest gehanteerde (onderwijskundige) kengetallen voor het voortgezet onderwijs.

- Onderwijspositie t.o.v. advies po: dit kengetal geeft aan in welke mate een leerling het niveau haalt dat op de basisschool als advies wordt meegegeven. Het Ichthus College scoort plus 2,27% gemiddeld over de afgelopen drie jaar. De norm is -0,55%.
- Onderbouwsnelheid: dit kengetal geeft aan welk percentage leerlingen de eerste drie jaar zonder zittenblijven doorloopt. Voor het Ichthus College is dit 99,05%, tegen een norm van 95,46%.
- Bovenbouwsucces: dit kengetal geeft aan met welke snelheid leerlingen de bovenbouw doorlopen. Het Ichthus College zit voor alle drie de schoolsoorten ruim boven de norm.
- Examencijfers: ook hier zien we voor alle schoolsoorten een score boven de norm.

Het berekende inspectieoordeel is voor alle schoolsoorten "voldoende".

Onderwijsresultaten 2017

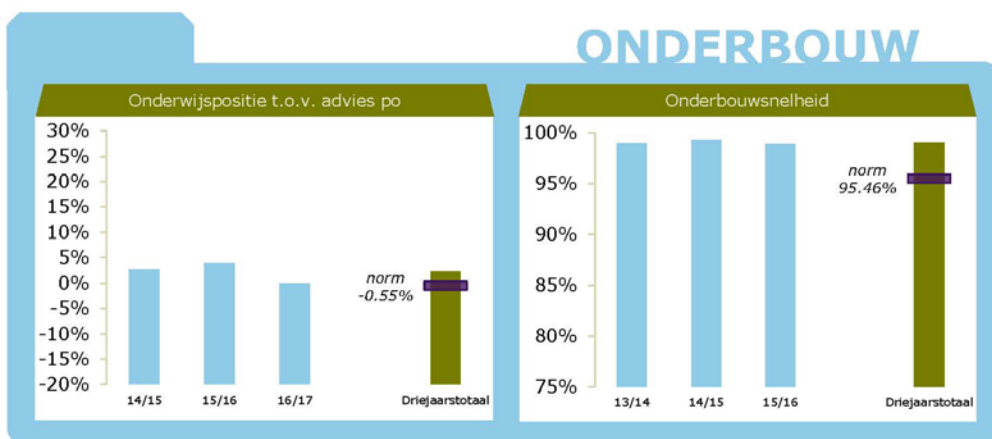
Ichthus College

3906 EA Veenendaal

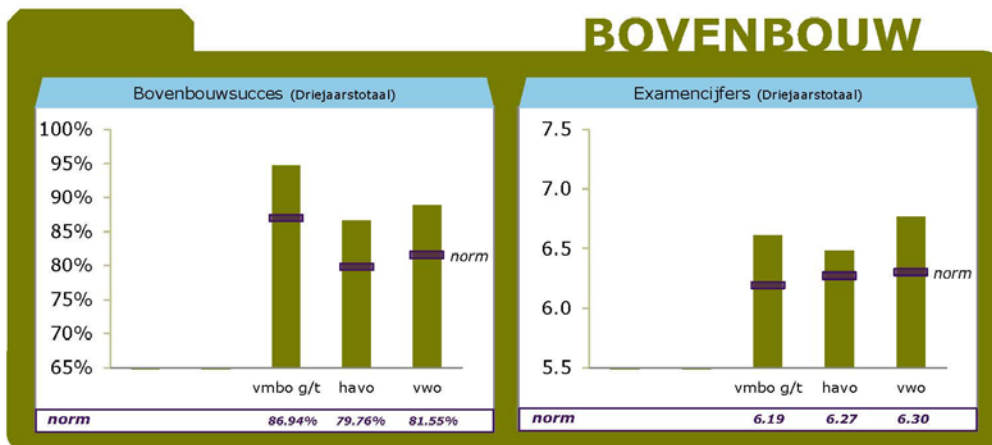
06SU-0

Stg. CVO op reform. grondslag Veenendaal en omgeving

ONDERBOUW

BOVENBOUW

**Berekend
oordeel**

VMBO G/T
voldoende

HAVO
voldoende

VWO
voldoende

3.5 Toegankelijkheid en toelating

De huisvesting van het Ichthus College is zodanig dat alle lokalen en andere ruimtes toegankelijk zijn voor minder-validen. Alle verdiepingen zijn met een lift bereikbaar. Tevens is de school voorzien van voldoende invalide-toiletten en douche-gelegenheid.

Het Ichthus College heeft een grotendeels open toelatingsbeleid. Dat wil in de praktijk zeggen dat alle leerlingen welkom zijn, ongeacht de achtergrond. Van de ouders/verzorgers wordt een schriftelijke respectverklaring voor de grondslag van de school gevraagd. Van personeel wordt verlangd dat ze de grondslagen van de school onderschrijven.

4. Kwaliteitszorg

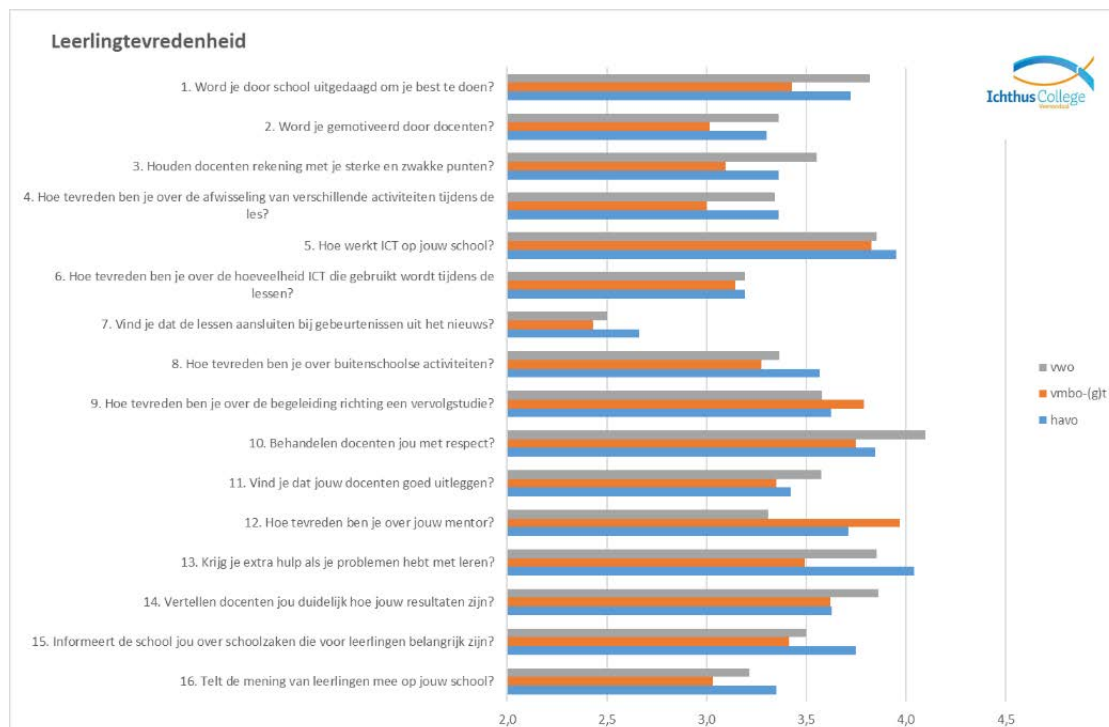
Gedurende het verslagjaar 2017 is er binnen het MT veel aandacht geweest voor het kwaliteitsbeleid op het Ichthus College. In juli 2016 werd het beleidsplan “Kwaliteitszorg op het Ichthus College” vastgesteld. In dit plan is vastgelegd welke kwaliteitsindicatoren per beleidsterrein van belang zijn en hoe deze worden gevolgd. Uiteindelijk leidt deze systematiek tot een aantal periodieke rapportages die op MT-niveau worden besproken en vastgesteld. Van uit het MT worden de voorgenomen acties vervolgens ook bewaakt.

Inspectiebezoek

Het afgelopen schooljaar heeft de onderwijsinspectie een periodiek onderzoek uitgevoerd binnen diverse afdelingen van de school. Voor de resultaten verwijzen we naar het hoofdstuk “Onderwijs”.

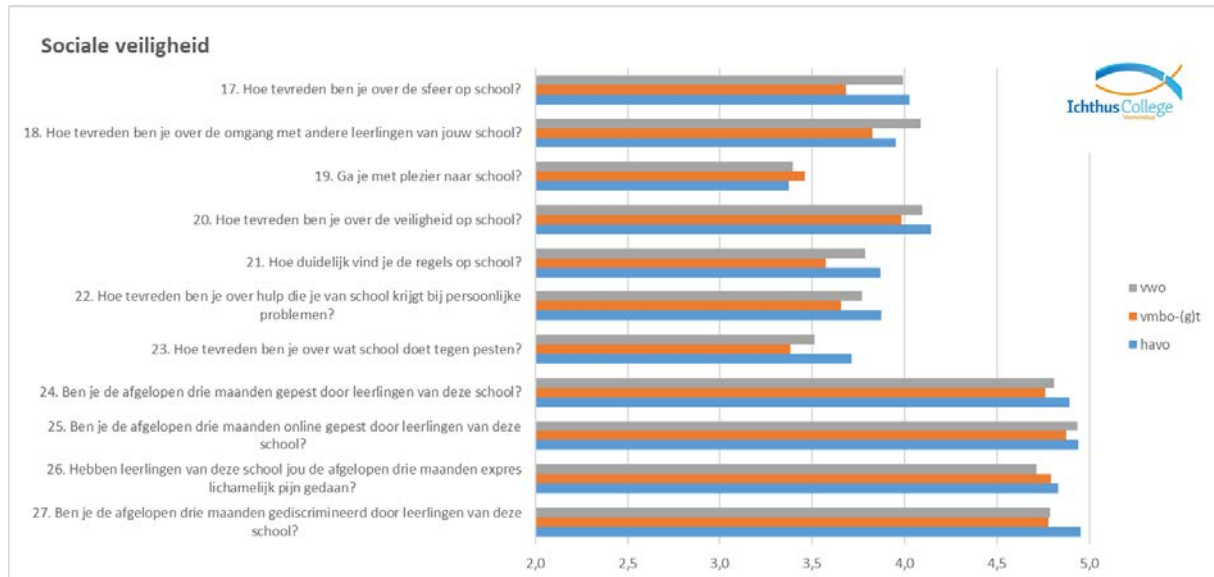
Leerling-tevredenheid

Gedurende het verslag jaar is onder de derdeklassers een enquête uitgezet die de leerling-tevredenheid onderzocht. De belangrijkste resultaten staan in onderstaande staafdiagram. De resultaten stemmen tot tevredenheid, en geven geen aanleiding voor bijzondere acties. (NB: de schaal loopt van 2 tot 5, waarbij 5 de maximaal-positieve score is)

Sociale veiligheid

Gedurende het verslag jaar is onder de derdeklassers een enquête uitgezet die de sociale veiligheid onderzocht. De belangrijkste resultaten staan in onderstaande staafdiagram. Ook deze resultaten stemmen tot tevredenheid, en geven geen aanleiding voor bijzondere acties.

Toekomstige ontwikkelingen

Voor de komende periode zet Ichthus College in op het vasthouden van de zaken waar al goed op wordt gescoord. De onderwerpen waar de score achterblijft zullen extra aandacht krijgen. Te denken valt dat aan het gevarieerder maken van de lessen. De komende jaren zal de verantwoordelijkheid voor de onderwijskwaliteit nadrukkelijker worden neergelegd bij de vaksecties. In het komende schooljaar (2018-2019) gaan de eerste secties hier een eerste stap in maken. De secties maken intern concrete afspraken over het te geven onderwijs. De afspraken worden periodiek geëvalueerd en maken deel uit van het beoordelingstraject.

Klachtafhandeling

Het Ichthus College heeft voor de afhandeling van klachten een beschreven klachtenprocedure. In lijn van deze procedure kunnen klachten op diverse niveaus worden ingediend en afgehandeld. De meeste klachten hebben betrekking op de relatie tussen docent of mentor en ouder(s), en worden mondeling afgehandeld. Er is voor een ouder ten allen tijde de mogelijkheid om de leidinggevende van de betreffende docent of mentor bij een kwestie te betrekken. In het uiterste geval komen klachten terecht bij het College van Bestuur.

Gedurende een schooljaar is er sprake van vier of vijf van dergelijke klachten. Deze worden altijd in een persoonlijk gesprek behandeld. Gedurende het verslagjaar is dit in alle gevallen tot tevredenheid gebeurd.

5. Onderzoek

Activiteiten op het gebied van onderwijskundig onderzoek

Naast het verstrekken van onderwijs draagt het Ichthus College ook bij aan onderwijsontwikkeling. Medewerkers worden ingezet voor onderwijskundige projecten, en krijgen daar uren voor beschikbaar. In sommige gevallen wordt voor deze activiteiten subsidie ontvangen. Lopende projecten zijn:

- “Plezier in het Profielwerkstuk” (via Leraar Ontwikkel Fonds), projectleider A. de Visser; subsidiebedrag €20.381; einddatum project: 31-07-2019
- “Schrijven en redeneren in de zaakvakken2” (via Leraar Ontwikkel Fonds), projectleider J. van Driel; subsidiebedrag €50.786; einddatum project: 31-07-2018
- “Multiperspectiviteit op de Koude Oorlog”(via Leraar Ontwikkel Fonds), projectleider A. Westerhout; subsidiebedrag €6.488; einddatum project: 31-07-2019.
- “Redeneren over historische significantie” (in het kader van het Dudoc-Alfa-programma); promotieonderzoek J. van Driel.
- “Formatie toetsen bij het vak Duits”, projectleider P. van der Bunt; subsidiebedrag € 6.864; einddatum project: 31-07-2019.

6. Internationalisering

Onderwijs bereidt leerlingen voor op het vervolgonderwijs en daarmee op een plaats in de (internationale) samenleving. Ondanks allerlei protectionistische signalen van sommige politieke leiders, zijn de grenzen op het gebied van werk en studie steeds meer vervaagd. Studeren in het buitenland, er werken of in dienst zijn van een internationaal bedrijf is de gewoonste zaak van de wereld geworden. Het is niet alleen goed om daar op voorbereid te zijn, maar ook inzicht te krijgen in de maatschappelijk en culturele diversiteit van Europa en de plaats die wij als Nederlanders daarin innemen. Daarom hebben we de verdere implementatie van het onderwijsprofiel Internationaal Leren onverminderd doorgevoerd. Sinds 2015-2016 zijn we een officiële Elos-school met een Europese Leeromgeving op School. In 2015 is er vooral gewerkt aan het opzetten en invoeren van werk- en uitwisselingsweken in de derde klassen. Daarnaast is de Elos-leerlijn ingevoerd in de brugklas en de tweede klas. In de vakken zijn er internationale thema's ingevoerd, verschillende excursies zijn op stapel gezet en het Engels krijgt in het Anglia-programma extra aandacht.

7. Personeel

Personeel

Voor de dienst personeel & organisatie vallen met betrekking tot het verslagjaar 2017 een aantal zaken te melden:

- In 2017 is een start gemaakt met om het huidige personeelsbeleid te actualiseren en te optimaliseren. Inmiddels is de procedure werving & selectie en het vrijwilligersbeleid herzien. Tevens is de huidige gesprekkencyclus geëvalueerd. Naar aanleiding van deze evaluatie is besloten om de gesprekkencyclus OP te herzien.
- Daarnaast is het digitaliseren en het AVG-proof maken van de personeelsdossiers en het optimaliseren van Afas-Insite een belangrijk speerpunt geweest.

Kerngegevens personeel

Onderstaande kerngegevens zijn de cijfers op peildatum 31 december 2017

Aantal fte's verdeeld naar geslacht

	Man	Vrouw	Totaal
FTE's per 31-12-2016	110,62	47,27	157,89
FTE's per 31-12-2017	110,21	51,31	161,52

Aantal fte's verdeeld naar dienstbetrekking (voltijd/deeltijd)

	Fulltimer	Parttimer	Totaal
FTE's per 31-12-2016	95,53	62,37	157,89
FTE's per 31-12-2017	94,00	67,52	161,52

Gemiddelde leeftijd van werknemers

	2015	2016	2017
Gemiddelde leeftijd	47	48	48

Gemiddeld aantal dienstjaren¹

	2015	2016	2017
Gemiddeld aantal dienstjaren	18,2	13,8	13,9

Oplossingsgericht verzuimmanagement

Bij verzuimbegeleiding en preventie van verzuim werken we via de oplossingsgerichte methodiek. Het verzuimpercentage is over 2017 ten opzichte van 2016 met 0,8% gestegen. Deze stijging wordt veroorzaakt door een aantal langdurig zieken. Het verzuimpercentage over 2017 was 4,4% (ultimo 2016 3,6%). We maken gebruik van het zogeheten triage-model. Een samenwerking tussen bedrijfsarts, een adviseur arbeid & gezondheid en de school.

Scholing

Kwaliteit van het onderwijs, daar draait het om. De bekwaamheid van de medewerker is daarvoor een belangrijke vereiste. Scholing is een krachtig instrument om de kwaliteit van het onderwijs te kunnen blijven garanderen en voor het personeel is het een investering in de persoonlijke ontwikkeling. Zowel OP, OOP en directie hebben de mogelijkheid om te werken aan professionalisering. Jaarlijks wordt er een scholingsplan opgesteld en uitgevoerd.

Toekomstige ontwikkelingen

Net als veel andere scholen in het Voortgezet Onderwijs heeft het Ichthus College te maken met enerzijds een dalende tendens van de instroom van nieuwe leerlingen. Daarnaast is sprake van een vergrijzing van het personeelsbestand alsmede een toenemende krapte op de arbeidsmarkt, met name voor bepaalde specifieke vakken. Mocht er een vacature voor een tekortvak ontstaan dan wordt hier tijdig op geanticipeerd. Daarnaast wordt er bij het ontstaan van een vacature bekeken in hoeverre het mogelijk is om deze vacature door iemand vanuit het doelgroepenregister in te vullen.

Beleid uitkeringen bij ontslag

Het personeelsbeleid is erop gericht om zoveel mogelijk te voorkomen dat werknemers na hun Ichthus-dienstverband in een situatie van werkloosheid terechtkomen. Mocht dat niettemin toch plaatsvinden, dan worden deze werknemers actief door de dienst personeel & organisatie begeleid en ondersteund.

¹ Vanaf 2016 wordt een andere berekeningssystematiek aangehouden waardoor de cijfers met voorgaande jaren niet vergelijkbaar zijn.

8. Huisvesting

Het Ichthus College is sinds jaren gevestigd op het adres Vondellaan 4 te Veenendaal. Er is sprake van een zogeheten unilocatie: alle onderwijssoorten worden op één locatie verzorgd. Op de genoemde locatie is het schoolgebouw in een aantal bouwdelen te onderscheiden:

Bouwdeel A: lokalen, stafruimtes en een aula; in gebruik genomen in 2006 – 2008;

Bouwdeel B: lokalen, praktijklokalen en een aula; in gebruik genomen in 1990;

Bouwdeel C: 5 gymzalen, waarvan 2 zalen in 2007 in gebruik genomen

Bouwdeel D: lokalen; in gebruik genomen in 2011.

De gebouwen staan op naam van het Ichthus College. Het economische eigendom ligt echter bij de gemeente Veenendaal; dit met uitzondering van gebouw D, dat destijds met eigen middelen is gefinancierd. De gemiddelde bezettingsgraad voor leslokalen lag op 76% en van de gymzalen op 90%.

Ontwikkelingen in verslagjaar

In het verslagjaar hebben zich met betrekking tot de huisvesting geen belangrijke ontwikkelingen voorgedaan. Er is geen (nieuw) bouw gepleegd; groot onderhoud is uitgevoerd op basis van de opgestelde planning. De belangrijkste component hierin was de vervanging van de brandwerende deuren in bouwdeel B. Na deze aanpassing voldoen de deuren weer aan de daarvoor geldende normen voor brandwerendheid.

Toekomstige ontwikkelingen

Voor wat betreft de huisvesting staat voor 2018 een relatief omvangrijk project op stapel: de realisering van een leercentrum. Het wordt een leercentrum met een eigen karakter, op een centrale plek in de school, waar leerlingen terecht kunnen voor (leer)ondersteuning in pedagogische, praktische en materiele zin. De mediatheek en het opvanglokaal worden in dit leercentrum geïntegreerd. Het project zal naar verwachting in gebruik worden genomen met ingang van schooljaar 2018-2019.

In 2018-2019 zal door een externe partij een nieuwe conditiescore conform NEN 2767 worden uitgevoerd. Daaraan gekoppeld wordt een vernieuwd groot-onderhoudsplan opgesteld met een financiële doorrekening. Met betrekking tot de planning en uitvoering van het groot onderhoud wordt rekening gehouden met de huisvestingsverordening van de gemeente Veenendaal, het kwaliteitskader huisvesting voor onderwijsvoorzieningen in het Voortgezet Onderwijs en de verduurzamingsmaatregelen uit de wet milieubeheer voor onderwijsgebouwen.

9. Samenwerkingsverbanden

Samenwerking passend onderwijs

Binnen het samenwerkingsverband passend onderwijs staat de ondersteuning aan de leerlingen centraal. Het Ichthus College valt voor wat betreft het passend onderwijs in de regio Barneveld Veenendaal. Dit houdt in dat de besturen van de scholen voor vo en vso overleggen over de bestuurlijke samenwerking. Hierbij zijn 6 scholen voor voortgezet onderwijs betrokken en 2 scholen voor speciaal onderwijs. Vooral nog mag worden aangenomen dat deze situatie wordt gecontinueerd.

Samenwerking primair onderwijs/voortgezet onderwijs

Op verschillende momenten in het jaar is er contact tussen medewerkers van po en vo in het belang van onze leerlingen. De leerlingendossiers worden zoveel mogelijk digitaal uitgewisseld. Er is een warme overdracht tussen de leerkrachten van het basisonderwijs en de mentoren van de brugklas. Daarnaast worden de resultaten van onze leerlingen besproken met collega's uit het basisonderwijs.

Samenwerking met de CHE

Met de Christelijke Hogeschool te Ede bestaat een overeenkomst tot samenwerking. Beide scholen zijn zich bewust van hun maatschappelijke verantwoordelijkheid met betrekking tot de verbetering van de aansluiting tussen voortgezet onderwijs en hoger beroepsonderwijs. De samenwerking heeft in elk geval betrekking op verbetering van de doorstroom van de leerlingen. Deze samenwerking geldt voor onbepaalde tijd.

Samenwerking VIA

Het samenwerkingsverband VIA (Veluwe Interne Arbeidsmarkt) werd in het verleden opgericht om voor de aangesloten scholen risico's met betrekking tot het wachtgeld af te dekken. Later zijn diverse andere activiteiten opgepakt. In VIA verband is een VIA opleidingsacademie opgericht. In 2015 bleek dat het samenwerkingsverband meer en meer gaat functioneren als een besturennetwerk. In 2016 heeft dit samenwerkingsverband gefunctioneerd als een besturennetwerk. Deze samenwerking geldt voor onbepaalde tijd.

IJssel/Veluwe

We werken samen binnen het project 'Regionaal arbeidsmarktbeleid voortgezet onderwijs IJssel/Veluwe'. Doel hiervan is financiële ondersteuning van de zogenaamde risicoregio's. Dit zijn de regio's die de komende jaren bovengemiddeld risico lopen op problemen in de arbeidsmarkt.

Food Valley Scholennetwerk VO-WU

In het Food Valley Scholennetwerk participeren circa 10 VO-scholen in en om de Gelderse Vallei, alsmede de Wageningen Universiteit. Het netwerk houdt zich onder meer bezig met de bevordering van de communicatie en samenwerking tussen WO en VO. Ook worden door het scholennetwerk subsidiabele projecten opgezet of aangevraagd.

Samenwerkingsverband mbo - vmbo

Er is sprake een overlegstructuur waarin samen met het mbo wordt gestreefd naar verdere stroomlijning van de overstap van vmbo naar mbo. Deze samenwerking krijgt ook aandacht op docentenniveau.

Aanpak voortijdig schoolverlaten

Er is een samenwerkingsovereenkomst "Aanpak voortijdig schoolverlaten" in de regio Eem en Vallei. Hierbij zijn betrokken de onderwijsinstellingen, de contactgemeenten en het ministerie van OC&W. In dit convenant zijn maatregelen afgesproken, die in de jaren 2012-2016 door partijen uitgevoerd zullen worden en die moeten leiden tot een verdere vermindering van het aantal voortijdig schoolverlaters.

10. Financiën

Algemeen

Voor het eerst sinds jaren kan het Ichthus College weer zwarte cijfers presenteren. Na mee-consolidatie van het (negatieve) resultaat van de steunstichting is het saldo nog licht negatief. Het is belangrijk om het onderscheid tussen de (niet geconsolideerde) begroting en deze (wel geconsolideerde) jaarrekening scherp in beeld te houden. Daar komt bij dat in de begroting de afschrijving op de gebouwen wordt geëlimineerd, terwijl die in de jaarrekening wel wordt meegenomen. Onderstaande tabel geeft wat meer inzicht in de uitwerking van één en ander.

	2017		2016	
	€	€	€	€
BEGROTING		-156.895		-194.098
afschrijving gebouw D		-40.075		-40.075
BEGROTING NA AFSCHRIJVING GEBOUWEN		-196.970		-234.173
				0
Resultaat volgens geconsolideerde staat van baten en lasten	-27.728		-259.515	
Te corrigeren met				
- meegeconsolideerd resultaat Stichting Steunfonds Maskil	95.618		52.623	
		67.890		-206.892
AFWIJKING VAN BEGROTING	positief	264.860	positief	27.281

Wat opvalt is de betrekkelijk grote positieve afwijking van de begroting. Dit is terug te voeren op de bijstelling van de bekostiging die in de begroting slechts in beperkte mate was meegenomen.

Consolidatie steunstichting

In 2016 heeft er een statutenwijziging plaatsgevonden bij de stichting steunfonds Maskil. Na deze wijziging bestaat het bestuur nog uit slechts één persoon, namelijk de voorzitter van het College van Bestuur van het Ichthus College. Zowel het Ichthus College als steunfonds Maskil vallen thans onder het toezicht van de Raad van Toezicht van het Ichthus College. Door het ontstaan van deze personele unie ontstaat de noodzaak om de cijfers van de "Stichting voor christelijk voortgezet onderwijs op reformatorische grondslag voor Veenendaal en omgeving" (het Ichthus College) en van de "Stichting Steunfonds Maskil" ingaande 2016 te consolideren. Door deze consolidatie valt de jaarlijkse bijdrage van Maskil aan het Ichthus weg tegen de ondersteuning. De inkomsten van Maskil (met name financiële baten) worden in het geconsolideerd resultaat zichtbaar. De geconsolideerde cijfers worden hieronder weergegeven. Voor de enkelvoudige cijfers van het Ichthus College en van de steunstichting verwijzen we naar de bijlagen bij deze jaarrekening.

Geconsolideerde balans per					
ACTIVA					
	31-12-2017		31-12-2016		
	€	€			€
Vaste activa					
Materiële vaste activa	2.433.691			2.608.963	
Financiële vaste activa	990.200			955.000	
		3.423.891			3.563.963
Vlottende activa					
Vorraden	18.483			18.584	
Vorderingen	385.805			239.077	
Liquide middelen	5.000.138			4.901.925	
		5.404.426			5.159.586
Totaal activa		8.828.317			8.723.549
PASSIVA					
	31-12-2017				
	€	€			€
Eigen vermogen					
		5.566.891			5.594.619
Voorzieningen		1.152.307			1.204.233
Kortlopende schulden		2.109.119			1.924.697
Totaal passiva		8.828.317			8.723.549
Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2017					
	rekening 2017		begroting 2017		rekening 2016
	€	€	€	€	€
BATEN					
Rijksbijdragen	13.988.669		13.635.500		13.501.776
Overige baten	401.795		475.600		511.825
Totaal baten		14.390.464		14.111.100	14.013.601
LASTEN					
Personeelslasten	12.159.462		11.932.998		11.934.156
Afschrijvingen	619.042		590.816		668.384
Huisvestingslasten	559.958		551.000		553.879
Overige instellingslasten	1.132.712		1.208.181		1.190.026
Totaal lasten		14.471.174		14.282.995	14.346.445
Saldo baten en lasten		80.710-		171.895-	332.844-
FINANCIËLE BATEN EN LASTEN					
Financiële baten en lasten		52.982		15.000	73.329
Netto resultaat		27.728-		156.895-	259.515-

Korte toelichting op de geconsolideerde balans

De post materiële vaste activa is per saldo iets afgenomen. Dit wordt veroorzaakt door het feit dat de afschrijvingen hoger zijn dan de investeringen in het boekjaar.

De financiële vaste activa betreffen de beleggingen van de steunstichting. Deze zijn gedurende het verslagjaar in beperkte mate in waarde gestegen.

De post vlottende activa, waaronder de liquide middelen, is in het verslagjaar toegenomen. De toename van de vorderingen is incidenteel van aard. De toename van de liquide middelen wordt nader toegelicht in het kasstroomoverzicht 2017.

Het geconsolideerde vermogen bedraagt per einde verslagjaar afgerond €5.567.000. Een deel hiervan is toe te rekenen aan de steunstichting (€ 1.410.000). Het verband tussen het Ichthus college en de steunstichting Maskil wordt in de consolidatiebijlage verder uitgewerkt.

De post voorzieningen is gedurende het verslagjaar beperkt afgenomen van € 1.204.000 naar € 1.152.000. In dit saldo is verwerkt een afname van de voorziening groot onderhoud (met € 98.000). De voorziening voor spaarverlof is met € 50.000 afgenomen door de opnamen van een aantal medewerkers. Hier tegenover staat een relatief grote toename van de voorziening voor Levensfase Bewust Personeelsbeleid, van € 215.000 naar € 298.000.

De kortlopende schulden zijn aan het eind van het verslagjaar € 185.000 hoger dan aan het begin van het jaar. De toename wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door toename van de post Elosverplichtingen van € 104.000 naar € 204.000.

Korte toelichting op de geconsolideerde exploitatierekening

Met betrekking tot de (geconsolideerde) exploitatierekening valt op dat de cijfers een positieve trend laten zien. De cijfers over 2016 waren nog fors negatief; ook in de begroting 2017 werd nog rekening gehouden met een negatief resultaat. Ook de uiteindelijke exploitatie eindigt met een negatief saldo, echter van betrekkelijk geringe omvang. Het enkelvoudig resultaat van het Ichthus College bedraagt afgerond € 68.000 positief (zie de consolidatiebijlage).

De positieve ontwikkeling ten opzichte van 2016 kan met name worden verklaard uit de toename van de bekostiging met bijna € 486.000. De overige baten blijven in 2017 achter ten opzichte van 2016. Dit komt vooral door het afstoten van de dienstverlening aan de SHS van 1 januari 2017. Per saldo minder overige baten: € 110.000.

Tegenover de gestegen bekostiging staat ook een stijging van de kosten. De personele lasten zijn in 2017 circa € 225.000 hoger dan in 2016. De afschrijvingen zijn in 2017 € 49.000 lager door achterblijvende afschrijvingen op het boekenfonds. De huisvestingslasten zijn in 2017 nagenoeg gelijk aan 2016. De overige instellingslasten zijn in 2017 € 57.000 lager dan in 2016.

Investeringsbeleid

Het investeringsbeleid van het Ichthus is terug te vinden in de begroting voor 2018, alsmede in het meerjarig investeringsplan. De geplande investeringen worden opgenomen in de meerjarenbegroting. Voor 2018 staat de realisatie van een multifunctioneel leercentrum op het programma. Hiermee is tussen € 250.000 en € 300.000 gemoeid. Voor 2019 en 2020 staan relatief grote ICT vervangingsinvesteringen op het programma. In de begroting voor 2018 is al rekening gehouden met de aanbestedingskosten die dit met zich mee zal brengen. In de meerjarenbegroting is rekening gehouden met de afschrijvingen op te verwachten (vervangings-) investeringen.

Kasstroom en financiering

Er hebben zich in het verslagjaar geen bijzondere ontwikkelingen voorgedaan. Er zijn geen grote investeringsverplichtingen aangegaan. Evenmin zijn er grote onderhoudsprojecten uitgevoerd. Als gevolg hiervan zien we een beperkte afname van de post Materiële Vaste Activa (de afschrijvingen zijn per saldo hoger dan de investeringen) en een toename van de post Voorzieningen (de toevoegingen zijn per saldo hoger dan de onttrekkingen). Deze twee componenten zijn tevens terug te vinden in een toename van de liquiditeit per 31 december. De liquide middelen zijn per saldo gestegen. Gezien de liquiditeitspositie is externe financiering niet aan de orde.

Treasurybeleid

Het beleid van de stichting met betrekking tot beleggen en belenen is vastgelegd in het Treasurystatuut (vastgesteld per 1 oktober 2016), en voldoet daarmee aan de Regeling Beleggen en Belenen van 6 juni 2016.

Feitelijk wordt door Ichthus College momenteel niet belegd in effecten. Het College van Bestuur heeft periodiek overleg met de bankier over de mogelijkheden om binnen de kaders van het treasurystatuut

het maximale rendement uit de liquiditeiten te halen. De huidige marktomstandigheden en te verwachten ontwikkelingen worden hierbij in aanmerking genomen. Gezien het huidige beleggingsklimaat worden de overtollige liquiditeiten aangehouden op bank- en spaarrekeningen.

De geconsolideerde treasury-positie bestaat voor het grootste deel uit liquide middelen van het Ichthus College. Op dit deel is het treasurystatuut van het Ichthus College van toepassing, alsmede de Regeling Beleggen en Belenen als hiervoor bedoeld. Ook de financiële middelen van de steunstichting vallen onder de treasury-positie. Hierop is de Regeling Beleggen en Belenen niet van toepassing. De steunstichting heeft haar eigen treasury-statuuut.

De geconsolideerde treasury-positie per einde verslagjaar is als volgt:

	31-12-2017	31-12-2016
Ichthus College	€	€
Rekening courant ABN-AMRO	211.244	129.920
Charitas spaarrekening ABN-AMRO	3.387.515	1.058.699
Vermogensspaarrekeningen ABN-AMRO	1.000.000	1.000.000
Ondernemer loyaaldeposito ABN-AMRO	-	2.194.468
Rekening courant ABN-AMRO	2.136	1.042
ABN-AMRO Zendingsrekening	35.656	13.581
Visacards	899-	9.031
Kasgeld	3.358	5.051
Kas TOA's en conciërges	118	45
		4.639.128
		4.411.837
Stichting Steunfonds Maskil		
aandelen-portefeuille Stichting Steunfonds Maskil	990.200	955.000
ING Private Banking Spaarrekening (Maskil)	351.569	483.555
ING Rekening courant (Maskil)	8.379	5.473
ING Vermogensbeheer rekening (Maskil)	1.062	1.060
		1.351.210
Totaal liquide middelen		5.990.338
		5.856.925

Per einde van het verslag jaar zijn er geen uitstaande leningen. Ook wordt geen gebruik gemaakt van derivaten.

Continuïteitsparagraaf

Kengetallen

Per balansdatum heeft het Ichthus College een geconsolideerde solvabiliteit van 63%, hetgeen als zeer solide mag worden beschouwd. Indien de cijfers van de steunstichting worden geëlimineerd, dan resteert een solvabiliteit van 56%.

De ontwikkeling van de verschillende kengetallen valt hieronder af te lezen. Tevens is een prognose gemaakt van de ontwikkeling van de kengetallen tot en met het jaar 2020.

Kengetallen Ichthus College (niet geconsolideerd)					
Jaar	2016	2017	2018	2019	2020
boekwaarde gebouwen en terreinen	828.207	788.132	748.057	707.982	667.907
eigen vermogen einde boekjaar	4.089.445	4.155.905	4.223.795	4.257.926	4.502.417
voorzieningen einde boekjaar	1.204.233	1.152.307	1.269.206	1.525.197	1.570.837
gem.eigen vermogen	4.192.723	4.122.675	4.189.850	4.240.861	4.380.171
gem.eigen vermogen en voorz. einde boekjr	5.534.839	5.300.945	5.400.607	5.638.062	5.928.188
totaal baten (inclusief financieel)	14.131.093	14.131.093	14.131.093	14.131.093	14.131.093
weerstandvermogen (ev+voorz)/tot.baten	39%	38%	38%	40%	42%
solvabiliteit	57%	56%	58%	56%	57%
rentabiliteit	-5%	2%	1%	6%	4%
liquiditeit (current ratio)	2,4	2,4	2,6	2,7	2,7

Bovenstaande kengetallen zijn gebaseerd op de meerjarenbegroting 2018-2028. In deze begroting is uitgegaan van de volgende instroom van brugklassers, met bijbehorend effect op de schoolgrootte.

jaar	2016	2017	2018	2019	2020
instroom nieuwe brugklassers (t-1)	385	382	383	390	362
aantal leerlingen (t-1)	2.036	2.047	2.035	1.996	1.973
formatie in fte		159	159	154	152
leerlingen per fte		12,85	12,84	12,98	12,94

Met instroom nieuwe brugklassers (t-1) wordt bedoeld dat de instroom in 2018 bepalend is voor de bekostiging van 2019. De vermelde instroom van 390 is gebaseerd op de verwachting per eind maart 2018. In de prognose is rekening gehouden met een formatiegrootte die gelijke tred houdt met de afname van het aantal leerlingen.

Naar de toekomst toe blijft het aantal instromende brugklassers ongewis. Doormiddel van een goede PR en goed onderwijs wordt getracht om het aandeel van het Ichthus College in een krimpende markt minimaal gelijk te houden. Voor de instroom in 2018 ziet het ernaar uit dat dat doel is bereikt. Niettemin moeten we er rekening mee houden dat de instroom vroeg of laat zal afnemen. In onze 10-jaarsprognose houden we rekening met geleidelijke daling van de instroom tot 340 leerlingen per jaar. Dit correspondeert met een schoolgrootte van circa 1700 leerlingen. Het blijft van groot belang dat het Ichthus College zich duidelijk blijft positioneren als Bijbelgetrouwe school met aandacht en zorg voor leerlingen en goed onderwijs met een duidelijke internationale oriëntatie.

Meerjarenbegroting

Op basis van bovengenoemde ontwikkelingen is een meerjarenbegroting opgesteld. Het bestuur verwacht geen majeure zaken in de ontwikkeling van meerjarenbegroting en balanspositie, vandaar dat wordt volstaan met een meerjarenbegroting van drie jaren. Hierbij is rekening gehouden met de verwachte instroom van brugklassers, het meerjarig investeringsplan, en de daaruit resulterende afschrijvingslast. Ook het meerjarig onderhoudsplan is in de berekeningen meegenomen.

MEERJAREN BALANS 2018-2020					
	realisatie 2016	realisatie 2017	begroting 2018	begroting 2019	begroting 2020
MATERIËLE VASTE ACTIVA	2.550.303	2.375.031	2.546.086	2.728.443	2.876.032
VORDERINGEN EN VOORRADEN	252.352	402.075	300.000	300.000	300.000
LIQUIDE MIDDELEN	4.411.837	4.639.128	4.698.345	4.806.110	4.948.651
totaal activa	7.214.492	7.416.234	7.544.431	7.834.553	8.124.684
EIGEN VERMOGEN	4.089.445	4.157.335	4.225.225	4.259.356	4.503.847
VOORZIENINGEN	1.204.233	1.152.307	1.269.206	1.525.197	1.570.837
KORTLOPENDE SCHULDEN	1.920.814	2.106.592	2.050.000	2.050.000	2.050.000
totaal passiva	7.214.492	7.416.234	7.544.431	7.834.553	8.124.684
MEERJAREN EXPLOITATIE BEGROTING 2018-2020					
jaar	2016	2017	2018	2019	2020
instroom nieuwe brugklassers (t-1)	385	382	383	390	362
aantal leerlingen (t-1)	2.036	2.047	2.035	1.996	1.973
formatie in fte		159	159	154	152
leerlingen per fte		12,85	12,84	12,98	12,94
Rubriek	realisatie 2016	realisatie 2017	begroting 2018	begroting 2019	begroting 2020
1. BATEN	-14.116.101	-14.524.213	-14.477.355	-14.231.797	-14.087.599
3. PERSONELE LASTEN	11.934.158	12.159.462	12.085.862	11.770.575	11.663.029
4. AFSCHRIJVINGEN	668.383	619.041	574.964	532.245	564.381
5. HUISVESTINGSKOSTEN	553.879	559.959	587.400	587.000	587.000
6. OVERIGE INSTELLINGSLASTEN	1.181.566	1.125.755	1.202.298	1.104.785	1.112.000
7. FINANCIËLE BATEN EN LASTEN	-14.992	-7.894	-7.300	-7.300	-7.300
Eindtotaal	206.893	-67.890	-34.131	-244.491	-168.490

In bovenstaand overzicht worden positieve resultaten met een –teken gepresenteerd. Voor het verslagjaar 2017 bedraagt het (enkelvoudige) resultaat €67.890. Voor 2018 sluit het genoemde bedrag aan op de gepresenteerde begroting.

Toelichting op de meerjarenbalans

Bij het opstellen van de meerjarenbalans is uitgegaan van de meerjaren-exploitatie-begroting, het meerjarig investeringsplan en het meerjarig onderhoudsplan. De investeringen in ICT gerelateerde zaken zullen in de komende jaren toenemen. Dit komt tot uiting in een toename van de Materiële Vaste Activa. De vorderingen en schulden zullen in de komende jaren naar verwachting eenzelfde niveau behouden. De post voorzieningen neemt de komende jaren geleidelijk toe. In deze post is de onderhoudsvoorziening het belangrijkste (qua omvang). De komende jaren wordt er jaarlijks € 275.000 gedoteerd. In 2020 staat groot onderhoud gepland voor € 195.000 en in 2021 voor € 528.000. De vermogensmutaties zijn geheel terug te voeren tot de begrote exploitatieresultaten.

Toelichting op de meerjarenexploitatie

Voor de jaren tot en met 2020 worden vooralsnog positieve resultaten verwacht. Hoewel de instroom van brugklassers voor het aankomende schooljaar in positieve zin afweek van de verwachting, moet op langere termijn toch rekening worden gehouden met een afname van de instroom, en daarmee een kleinere school, lagere bekostiging en een kleinere personeelsformatie. In de meerjarenbegroting is er rekening mee gehouden dat de formatie gelijke tred houdt met het aantal leerlingen. Hierin ligt een belangrijke uitdaging voor de komende jaren. Met het afnemen van de schoolomvang zullen schaalvoordelen in de toekomst lager uitvallen. Hierbij valt bijvoorbeeld te denken aan het in stand houden en schoon houden van de gebouwen. De hiervoor te ontvangen bekostiging daalt met het aantal leerlingen; de te maken kosten zullen naar verwachting niet of nauwelijks afnemen.

Risicomanagement

Risico-management is een onderdeel van de planning- en control cyclus van het Ichthus College. Als onderdeel van het risicomanagement wordt jaarlijks een inventarisatie gemaakt van de aanwezige risico's, en wordt beoordeeld of en in hoeverre beheersingsmaatregelen kunnen worden genomen.

Uitgangspunten zijn:

- Continuïteit van het onderwijs en een gezonde balans tussen risico en (onderwijs)rendement;
- De directie is verantwoordelijk voor de werking van het risicomanagement-systeem, en neemt adequate maatregelen om geconstateerde risico's af te dekken.

De door de organisatie gelopen risico's kunnen worden onderscheiden in strategische risico's (bijvoorbeeld demografische ontwikkelingen), operationele risico's (bijvoorbeeld ontwikkelingen op gebied van ICT / leermiddelen), financiële risico's (bijvoorbeeld ontwikkeling bekostiging, cao-ontwikkelingen, renteontwikkeling, budgetbeheer e.d.) en risico's ten aanzien van wetgeving en regulering. De gesignaleerde risico's worden meegewogen in de besluitvorming van het management. De risico's worden op afdelingsniveau geïnventariseerd en bewaakt.

De belangrijkste risico's zijn:

- daling aantal leerlingen;
- werving en selectie van deskundig personeel dat bovendien aansluit bij de identiteit van de school;
- politieke besluitvorming met betrekking tot de bekostiging van het bijzonder onderwijs.

Jaarrekening

1. Grondslagen

Algemeen

De jaarrekening 2017 is opgesteld volgens de inrichtingseisen van Titel 9 BW2, de regeling Jaarverslaggeving Onderwijs en de richtlijnen van de Raad voor de Jaarverslaggeving, welke met ingang van 2008 voor het onderwijs van kracht zijn. In RJ 660 zijn specifieke modellen en bepalingen opgenomen voor het onderwijs.

De in de jaarrekening opgenomen bedragen luiden in euro's.

Consolidatiegrondslag

De statuten van de te Veenendaal gevestigde Stichting Steunfonds Maskil zijn in 2016 gewijzigd. Het bestuur van deze stichting bestaat uit één persoon, te weten de voorzitter van het College van Bestuur van de de Stichting voor christelijk voortgezet onderwijs op reformatorische grondslag voor Veenendaal en omgeving. De aldus ontstane personele unie van rechtspersonen is verplicht om de jaarcijfers van de onderhavige stichtingen te consolideren.

In de onderhavige balans per 31 december 2017 en de winst- en verliesrekening 2017 zijn de cijfers van de hiervoor bedoelde stichtingen geaccumuleerd. Er heeft eliminatie plaatsgevonden van de relevante inkomsten, uitgaven, vorderingen en schulden.

Waardering activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de aanschafprijs verminderd met de afschrijvingen.

De afschrijvingen worden berekend als vast percentage van de aanschafwaarde.

De volgende afschrijvingstermijnen worden gehanteerd:

- terreinen	n.v.t.
- gebouwen	25 jaar
- inventaris en apparatuur	5 - 10 jaar
- hard- en software	5 - 10 jaar
- overige vaste activa, met name boeken	4 jaar

Financiële vaste activa

De beleggingen van Stichting voor christelijk voortgezet onderwijs op reformatorische grondslag voor Veenendaal en omgeving werden gewaardeerd op de geamortiseerde kostprijs (dit betreft uitsluitende de vergelijkende cijfers).

De beleggingen van Stichting Steunfonds Maskil zijn gewaardeerd tegen de actuele waarde. Aangezien de beleggingen bestaan uit op de beurs genoteerde beleggingen worden de koerseffecten direct in het resultaat verwerkt en wordt geen herwaarderingsreserve gevormd. Deze beleggingen worden gefinancierd door het stichtingsvermogen van Stichting Steunfonds Maskil (privaat vermogen).

Voorzieningen

Met toekomstige lasten die voortkomen uit de huidige bedrijfsvoering wordt rekening gehouden door middel van het treffen van voorzieningen. Er zijn voorzieningen voor:

- groot onderhoud	De voorziening wordt berekend op basis van nominale waarde. In beginsel worden de gecumuleerde bestedingen groot onderhoud gespreid over de planningsperiode van het meerjarenondershoudsplan gedoteerd aan de voorziening groot onderhoud, rekening houdend met de reeds aanwezige opgebouwde voorzieningen. Deze dotatie wordt waar dat mogelijk is gemaximeerd op € 250.000 per jaar.
- spaarverlof	Deze voorziening wordt berekend tegen de nominale waarde.
- toekomstige jubilea	Deze voorziening wordt berekend op het toekomstig te bereiken salaris bij het bereiken van de uitkering. De voorziening wordt berekend tegen de netto vermogenswaarde rekening houdend met een disconteringsvoet behorend bij langjarige financieringen. Tevens wordt rekening gehouden met de blijfkans.
- voorziening LBP verplichting	De voorziening wordt berekend tegen het gestandaardiseerde uurtarief behorend bij de functie (OP/OOP). Aangezien opgespaarde bedragen alleen bij OOP tot schaal 9 uitbetaald mogen worden, wordt in de voorziening gerekend met een uitstroomkans van 5% dat spaarsaldi niet zullen worden ingezet.

Bepaling van het resultaat

De baten en lasten worden toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn verwezenlijkt. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen, indien zij voor het vaststellen van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Opbrengstverantwoording

De rijksbijdragen worden opgenomen conform de door het ministerie van OCW vastgestelde toekenning en tijdsevenredig toegerekend aan het exploitatiejaar. De verantwoording van de overige opbrengsten uit het verlenen van diensten (w.o. detachering, verhuur ruimte) geschiedt naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten. Subsidies worden als bate verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zich heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen en de instelling de condities voor ontvangst kan aantonen.

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen wordt niet afgeschreven.

Personeelsbeloningen/pensioenen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Voor de medewerkers van de organisatie is een pensioenregeling getroffen die kwalificeert als een toegezegde pensioenregeling. Deze pensioenregeling is ondergebracht bij een bedrijfstakpensioenfonds (ABP) en wordt – overeenkomstig de RJ – in de jaarrekening verwerkt als toegezegde bijdrageregeling. Dit betekent dat de over het boekjaar verschuldigde premies als kosten worden verantwoord. De risico's van loonontwikkeling, prijsindexatie en beleggingsrendement op het fondsvermogen zullen mogelijk leiden tot toekomstige aanpassingen in de jaarlijkse bijdragen aan het pensioenfonds. Deze risico's komen niet tot uitdrukking in een in de balans opgenomen voorziening. Informatie over eventuele tekorten en de gevolgen hiervan voor de stichting voor de pensioenpremies in de toekomstige jaren is niet beschikbaar.

Kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld op basis van de indirecte methode.

2. Geconsolideerde balans per

ACTIVA

	31-12-2017		31-12-2016	
	€	€	€	€
Vaste activa				
Materiële vaste activa	2.433.691		2.608.963	
Financiële vaste activa	990.200		955.000	
		3.423.891		3.563.963
Vlottende activa				
Voorraden	18.483		18.584	
Vorderingen	385.805		239.077	
Liquide middelen	5.000.138		4.901.925	
		5.404.426		5.159.586
Totaal activa		<u>8.828.317</u>		<u>8.723.549</u>

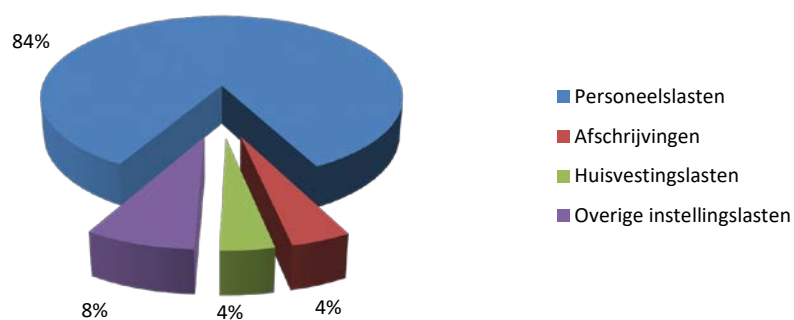
PASSIVA

	31-12-2017		31-12-2016	
	€	€	€	€
Eigen vermogen		5.566.891		5.594.619
Voorzieningen		1.152.307		1.204.233
Kortlopende schulden		2.109.119		1.924.697
Totaal passiva		<u>8.828.317</u>		<u>8.723.549</u>

3. Geconsolideerde staat van baten en lasten over 2017

	rekening 2017		begroting 2017		rekening 2016	
	€	€	€	€	€	€
BATEN						
Rijksbijdragen	13.988.669		13.635.500		13.501.776	
Overige baten	401.795		475.600		511.825	
Totaal baten		14.390.464		14.111.100		14.013.601
LASTEN						
Personeelslasten	12.159.462		11.932.998		11.934.156	
Afschrijvingen	619.042		590.816		668.384	
Huisvestingslasten	559.958		551.000		553.879	
Overige instellingslasten	1.132.712		1.208.181		1.190.026	
Totaal lasten		14.471.174		14.282.995		14.346.445
Saldo baten en lasten		80.710-		171.895-		332.844-
FINANCIËLE BATEN EN LASTEN						
Financiële baten en lasten		52.982		15.000		73.329
Netto resultaat		27.728-		156.895-		259.515-

Kostenverdeling Ichthus College 2017

4. Geconsolideerd kasstroomoverzicht 2017

LIQUIDE MIDDELEN PER	31-12-2017	31-12-2016	31-12-2015
	€	€	€
Stand liquide middelen	5.000.138	4.901.925	4.520.263
Waarvan liquide middelen Maskil per 1 januari 2016			
Saldo kasstroom boekjaar	<u>98.213</u>	<u>381.662</u>	

KASSTROOM UIT OPERATIONELE ACTIVITEITEN

	2017		2016	
	€	€	€	€
Saldo baten & lasten		80.710-		332.844-
Aanpassingen voor:				
- afschrijvingen	619.042		668.384	
- mutatie voorzieningen	51.926-		172.282-	
		567.116		496.102
Veranderingen in vlottende middelen:				
- mutatie financiële vaste activa	35.200		408.481-	
- mutatie voorraden	101-		29-	
- mutatie vorderingen	146.728		57.491-	
- mutatie schulden	184.422-		50.553-	
		2.595		516.554
Kasstroom uit bedrijfsoperaties		489.001		679.812
Financiële baten en lasten		52.982		73.329
Totaal kasstroom uit operationele activiteiten		<u>541.983</u>		<u>753.141</u>
KASSTROOM UIT INVESTERINGSACTIVITEITEN				
Investerings in materiële vaste activa		443.770		371.479
SALDO KASSTROOM BOEKJAAR		<u>98.213</u>		<u>381.662</u>

5. Toelichting op de geconsolideerde balans

ACTIVA

Materiële vaste activa

De investeringen in materiële vaste activa zijn als volgt opgebouwd c.q. onderverdeeld:

	Gebouwen en terreinen	Inventaris & apparatuur	hard- en software	boeken- fonds	Totaal materële vaste activa
	€	€	€	€	€
Aanschaffingen t/m 2016	1.060.525	1.824.625	1.326.999	1.397.478	5.609.627
Afschrijvingen t/m 2016	173.658	1.235.740	772.478	818.788	3.000.664
Boekwaarde 1-1-2017	886.867	588.885	554.521	578.690	2.608.963
Bij: investeringen boekjaar		131.488	149.003	163.279	443.770
Af: afschrijvingen boekjaar	40.075	104.875	161.906	312.186	619.042
Boekwaarde 31-12-2017	846.792	615.498	541.618	429.783	2.433.691
Cum. aanschafwaarde 31-12-2016	1.060.525	1.824.625	1.326.999	1.397.478	5.609.627
Bij: investeringen 2017	-	131.488	149.003	163.279	443.770
Af: Buiten gebruikstellingen	-	69.790-	132.108-	46.137-	248.035-
Cum. aanschafwaarde 31-12-2017	1.060.525	1.886.323	1.343.894	1.514.620	5.805.362
Cum. afschrijving t/m 2017	213.733	1.270.825	802.276	1.084.837	3.371.671
Boekwaarde 31-12-2017	846.792	615.498	541.618	429.783	2.433.691
Boekwaarde Ichthus College	788.132	615.498	541.618	429.783	2.375.031
Boekwaarde Stg Steunfonds Maskil	58.660				58.660
Boekwaarde 31-12-2017	846.792	615.498	541.618	429.783	2.433.691

Verzekering van de gebouwen is de verantwoordelijkheid van de gemeente Veenendaal.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa betreffen de effectenportefeuille welke als volgt is opgebouwd:

	balans per 31-12-2016	beurskoers 31-12-2017	balans per 31-12-2017
	€	€	€
aandelen-portefeuille Stichting Steunfonds Maskil	955.000	990.200	990.200
Totaal effecten	955.000	990.200	990.200

De effectenportefeuille van de Stichting Steunfonds Maskil is met privaat vermogen gefinancierd.

In de cijfers per einde verslagjaar is deze beleggingsportefeuille van de steunstichting meegeconsolideerd. De beleggingen worden gewaardeerd op de actuele beurskoers, conform het door de ING-bank verstrekte jaaroverzicht.

Voorraden

De post voorraden betreft de volgende gebruiksgoederen:

	31-12-2017		31-12-2016	
	€	€	€	€
Leermiddelen	12.500		12.500	
Papiermaterialen	4.000		4.000	
Schoonmaakmaterialen	500		500	
Computerapparatuur	500		500	
Blokfluiten	208		462	
Waardebonnen / irischeques	775		623	
Totaal voorraden		18.483		18.584

Vorderingen

De post vorderingen kan als volgt worden gespecificeerd:

	31-12-2017		31-12-2016	
	€	€	€	€
Debiteuren	145.366		65.824	
Incasso's onderweg				
Transitorische posten	76.670		112.078	
Werkboeken lopend schooljaar	70.000		40.833	
Te vorderen rente	5.406		15.608	
Voorschotten personeel	832		2.080	
Overige vorderingen en overlopende activa	87.531		2.654	
Totaal vorderingen		<u>385.805</u>		<u>239.077</u>

Liquide middelen

De post liquide middelen bestaat uit de volgende onderdelen:

	31-12-2017		31-12-2016	
	€	€	€	€
Rekening courant ABN-AMRO	211.244		129.920	
Charitas spaarrekening ABN-AMRO	3.387.515		1.058.699	
Vermogensspaarrekeningen ABN-AMRO	1.000.000		1.000.000	
Ondernemer loyaaldeposito ABN-AMRO	-		2.194.468	
Rekening courant ABN-AMRO	2.136		1.042	
ABN-AMRO Zendingsrekening	35.656		13.581	
Visacards	899-		9.031	
Kasgeld	3.358		5.051	
Kas TOA's en conciërges	118		45	
ING Private Banking Spaarrekening (Maskil)	351.569		483.555	
ING Rekening courant (Maskil)	8.379		5.473	
ING Vermogensbeheer rekening (Maskil)	1.062		1.060	
Totaal liquide middelen		<u>5.000.138</u>		<u>4.901.925</u>

De ING-rekeningen betreffende de liquide middelen van steunfonds Maskil die vanaf 2017 worden meegeconsolideerd. De liquide middelen staan volledig ter vrije beschikking.

PASSIVA

Eigen vermogen

	saldo per 31-12-2016	verdeling saldo 2016	balans per 1-1-2017	mutaties 2017	balans per 31-12-17 voor best. resultaat
	€	€		€	€
Algemene reserve (publiek vermogen)	2.987.956	103.436-	2.884.520		2.884.520
Bestemmingsreserve Bapo	154.001	39.001-	115.000		115.000
Bestemmingsreserve huisvesting	868.282	40.075-	828.207		828.207
Onderwijs Ontwikkel Fonds	150.000	24.380-	125.620		125.620
Bestemmingsreserves (publiek)	1.172.283		1.068.827		1.068.827
Bestemmingsreserves (privaat)	136.098		136.098		136.098
Meegeconsolideerd vermogen (privaat)	1.557.797	52.623-	1.505.174	-	1.505.174
Onverdeeld resultaat boekjaar	259.515-	259.515	-	27.728-	27.728-
Totaal eigen vermogen	5.594.619	-	5.594.619	27.728-	5.566.891

Ten opzichte van een aantal medewerkers bestaat de verplichting om hen op basis van in het verleden opgespaarde bapo-uren te compenseren in vrije tijd. Deze verplichting wordt weergegeven door de reserve Bapo-verplichtingen. Als gevolg van de opname van gespaarde bapo-uren neemt deze reserve af ten gunste van de algemene reserve.

Ter gelegenheid van de met eigen middelen gefinancierde nieuwbouw van gebouw D, is in 2012 besloten tot vorming van een huisvestingsreserve ten laste van de algemene reserve. Het verloop van deze reserve gaat parallel aan de afschrijving op het desbetreffende gebouw D.

In 2016 is een deel van de algemene reserve afgezonderd en geëtiketteerd als Onderwijs Ontwikkel Fonds. De onttrekkingen aan dit fonds verlopen via de resultaatverdeling.

Het stichtingskapitaal betreft privaat vermogen. Het saldo dateert vanuit het verleden, en is hoofdzakelijk ontstaan uit overschotten vanuit de ouderbijdrage en het boekenfonds.

In 2016 is de bestuurssamenstelling van de Stichting Steunfonds Maskil gewijzigd. Hierdoor heeft het Ichthus College een zodanig overwegende stem in het bestuur van Maskil dat de cijfers van het Ichthus College en het steunfonds moeten worden geconsolideerd. Het vermogen per 1 januari 2016 is aan het geconsolideerd vermogen toegevoegd.

Voorzieningen

	saldo per 31-12-2016	onttrekking	dotatie	vrijval	saldo per 31-12-2017	looptijd
	€	€	€		€	
Voorziening groot onderhoud	631.220	347.799-	250.000		533.421	<1jr:€148.500 >1jr:€384.921
Voorziening spaarverlof	134.286	49.500-			84.786	max. 15 jr.
Voorziening verrekening uitk.kst.	17.325		899		18.224	<1jr:€ 4.569
Voorziening jubilea	206.402		11.474		217.876	<1jr:€ 18.064
Voorz. Levensfase Bewust						
Personeelsbeleid	215.000		83.000		298.000	max 4 jr.
Totaal voorzieningen	1.204.233	397.299-	345.373	-	1.152.307	

De toevoeging aan de voorziening groot onderhoud is gebaseerd op het meerjarig onderhoudsplan. Het gedeelte korter dan een jaar betreft de voor 2018 geplande groot-onderhouds-projecten.

De voorziening spaarverlof betreft een voorziening die is ingesteld ter dekking van de salariskosten van in de toekomst te verlenen spaarverlof. Er is nog een zevental deelnemers.

De voorziening verrekening uitkeringskosten staat dit jaar voor het eerst op de balans. Sommige personeelsleden en oud-personeelsleden hebben recht op een inkomensaanvulling. Van deze aanvulling wordt 25% verhaald. De voorzienbare toekomstige verrekeningen (die gebaseerd zijn op maatregelen uit het verleden) zijn thans als voorziening op de balans opgevoerd.

De voorziening jubilea voorziet in dekking van de extra kosten bij 25- en 40-jarige jubilea. Er wordt rekening gehouden met de realisatiekans (komt iemand voor een bepaald jubileum in aanmerking?) en de blijfkans. Er wordt uitgegaan van pensioenering op 67-jarige leeftijd.

In het kader van het Levensfase Bewust Personeelsbeleid wordt aan medewerkers op jaarbasis 50 uur toegekend die (binnen grenzen) naar eigen inzicht mogen worden aangewend. Voor de per balansdatum nog niet aangewende uren wordt een voorziening gevormd.

Kortlopende schulden

	31-12-2017	31-12-2016
Crediteuren	144.628	76.862
Belastingen en premies soc.verzekeringen	529.053	534.540
Pensioenpremies	154.842	129.705
Overlopende passiva	567.232	566.941
Overige kortlopende schulden	713.364	616.649
Totaal kortlopende schulden	<u>2.109.119</u>	<u>1.924.697</u>

De overlopende passiva betreffen bedragen die in 2016 zijn ontvangen, maar die deels betrekking hebben op het boekjaar 2017. Met name valt te denken aan de subsidie voor leermiddelen en de ouderbijdrage.

De overlopende passiva betreffen:

	31-12-2017		31-12-2016	
	€	€	€	€
voortuitontvangen subsidie gratis leermiddelen	371.644		364.829	
subsidies OCW	90.676		88.448	
overige voortuitontvangen subsidies	26.250			
tussenrekening ouderbijdrage	47.186		42.027	
overige overlopende passiva	31.476		71.637	
		<u>567.232</u>		<u>566.941</u>

De overige kortlopende schulden betreffen:

	31-12-2017		31-12-2016	
	€	€	€	€
Vakantiegelden / bindingstoelagen	427.071		425.917	
Elos-verplichtingen	204.440		104.168	
Actie Stg Voorkom / fondswerving expeditie	47.042		35.715	
Saldo zendingsrekeningen	13.571		10.406	
netto loon	2.761		472	
Overige nog te betalen kosten	18.479		39.971	
Totaal overige kortlopende schulden		<u>713.364</u>		<u>616.649</u>

Vanaf schooljaar 2015-2016 werkt het Ichthus College het ELOS-programma. Onderdeel hiervan is dat alle leerlingen van de onderbouw per jaar een bijdrage betalen van € 100. Hiervan worden tijdens de onderbouw-periode de eendaagse en meerdaagse internationale uitwisselingen en excursies betaald.

Specificatie subsidies OCW

	saldo per begin boekjaar	ontvangen verrekend boekjaar	vrijval tgv resultaat	saldo per einde boekjaar
	€	€	€	€
Niet geormerkt:				
Subs.verv.kst lerarenbeurs	30.863	56.748	54.509	33.102
VSV - vast	17.379	29.407	29.379	17.407
Subsidie Leraar Ontwikkel Fonds	40.206	33.734	33.773	40.167
Totaal subsidies OCW	<u>88.448</u>	<u>119.889</u>	<u>117.661</u>	<u>90.676</u>

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen

Meerjarige financiële verplichtingen:

Afdeling	leverancier	omschrijving	loopt af op	Belang per
FZ	Betuwe Express	groepsvervoer, businzet excursies en binnen-buiten	31-7-2020	€ 90.000
	DVEP	levering elektriciteit	31-12-2020	€ 70.000
	Eneco	levering aardgas	31-12-2020	€ 6.000
	Fire Prevent	onderhoud blusmiddelen	31-8-2019	€ 25.000
	Gaasbeek	koffieautomaten op bruikleen basis, 1 machine 540'	1-9-2019	€ 30.000
	Hectas	schoonmaak	31-7-2018	€ 5.000
	Hillco party-service	partycatering > 16 personen	31-7-2018	€ 6.500
	Hollander Techniek	onderhoud preventief en correctief E & W	31-12-2018	€ 14.000
	Hoogvliet schilders	schilderonderhoud A,B en C	31-12-2018	€ 400.000
	Ricoh	multifunctionals en software	28-2-2019	€ 28.000
	Van Ginkelgroep	groenvoorziening en onderhoud	31-12-2020	€ 6.500
	Van Happen	afvalinzameling	1-6-2018	€ 14.000
	VDE (Van Dijk Educatie)	levering (digitale) boeken	31-7-2018	€ 400.000
	Weijman Vastgoedonderhoud BV	regie en correctiefonderhoud	31-12-2018	€ 5.000
Schellekens & Schellekens	onderhoud zonwering gebouw A,B, D	31-1-2019	€ 4.400	
ICT	Cisco	SNTC Hardware and Software	11-6-2019	€ 50.000 / 3 jr
	It's Learning	eLogin ADFS	1-8-2019	€ 26.000
	KPN	Corporate Internet 1000 Mbit/s	22-7-2018	€ 28.000
	RES	RES ONE Bronze edition	28-2-2020	€ 7.600 / 3 jr
	SLBdiensten	Microsoft Schoolcontract licentie	31-12-2018	€ 14.700
	Tele2 Zakelijk	Telecom/vaste telefoon/ voip	27-6-2019	€ 4.500
	Veeam	VM Backup	10-1-2019	€ 3.200 / 3 jr
	Vmware	VMware Support and Subscription Renewal	23-4-2019	€ 10.000 / 3 jr
	ZOHO Corp AD Manager	Active Directory Manager	12-11-2019	€ 2.000 / 3 jr
P&O	Loyalis	werkgeversverzekering WGA ERD	1-1-2020	€ 45.000
	Robidus HR Controlnet	licentie HR Controlnet, gekoppeld aan C1785	1-1-2020	€ 3.000

Niet in de balans opgenomen voorwaardelijke activa

Op grond van de regeling onvoorziene gevallen bij invoering vereenvoudiging bekostiging voortgezet onderwijs wordt een vordering op het ministerie van OCW opgenomen ter hoogte van de op balansdatum bestaande schuld aan het personeel inzake de tot en met december opgebouwde vakantie-aanspraken én de op balansdatum verschuldigde afdracht pensioenpremies en loonheffing over de maand december, met een voorgeschreven maximum van 7,5% over de personele bekostiging.

De vordering op balansdatum bedraagt	€
Het maximale bedrag dat als vordering kan worden opgenomen, bedraagt	1.110.966
	841.001

6. Toelichting op de geconsolideerde staat van baten en lasten

BATEN

	rekening 2017	begroting 2017	rekening 2016
	€	€	€
Rijksbijdragen			
Personele bekostiging	11.213.344	10.936.337	10.897.751
Af: verrekening uitkeringskosten	136.135-	150.000-	152.813-
Personele bekostiging	11.077.209	10.786.337	10.744.938
Materiële bekostiging	1.510.507	1.492.541	1.489.125
Overige subsidies OCW	1.400.953	1.356.622	1.267.713
Totaal rijksbijdragen	13.988.669	13.635.500	13.501.776
Verschil rekening - begroting	353.169		
Verschil rekening - rekening		486.893	

Personele bekostiging

Het aantal leerlingen (bepalend voor de bekostiging) is in geringe mate gestegen: 2017: 2046 (2016: 2038)

In 2016 waren er éénentwintig vavo-leerlingen, in 2016 dertien.

De personele bekostiging kwam ruimschoots hoger uit dan begroot.

Verrekening uitkeringskosten

Onder deze noemer worden kosten voor WW en wachtgeld omgeslagen over de VO-sector. Er is sprake van een algemene omslag van uitkeringskosten. Daarboven vindt nog een individuele verrekening plaats van 25% van de uitkeringen die aan (oud) personeelsleden zijn verstrekt.

Materiële bekostiging

De beperkte stijging van de materiële bekostiging wordt veroorzaakt door het hogere aantal leerlingen.

Overige subsidies OCW

De post overige subsidies is als volgt opgebouwd:

	rekening 2017	begroting 2017	rekening 2016
	€	€	€
Subsidie gratis leermiddelen	630.289	622.351	624.002
Prestatiebox	549.585	556.468	422.240
Aanvullende bekostiging nieuwkomers	22.000	-	-
Lerarenbeurs	54.509	52.910	31.508
Leraar Ontwikkelfonds	33.772	25.393	10.580
Subsidie bestrijding voortijdig schoolverlaten	29.378	17.500	46.913
Bijdrage samenwerkingsverband	81.420	82.000	132.470
Totaal overige subsidies OCW	1.400.953	1.356.622	1.267.713
Verschil rekening - begroting	44.331		
Verschil rekening - rekening		133.240	

De meeste subsidies zijn ongeveer conform begroting ontvangen. Er wordt iets meer gebruik gemaakt van de lerarenbeurs. Voor de bestrijding Voortijdig School Verlaten is in 2017 € 12.000 aanvullend ontvangen.

	rekening 2017	begroting 2017	rekening 2016
	€	€	€
Overige baten			
Kantineopbrengsten	3.936	4.500	7.937
Bijdrage van Maskil	-	131.250	-
Verhuur Gymnastiekzalen	33.988	28.000	30.702
Verhuur diverse ruimten	23.481	17.000	16.531
Detachering personeel	122.674	125.200	122.550
Bijdrage leerlingenvervoer	-	-	6.352
Bijdrage leerlingtesten	1.950	2.000	1.300
Ouderbijdrage - vrijwillig	85.361	85.000	69.967
Ouderbijdrage excursies - niet ELOS	29.978	30.000	31.624
Ouderbijdrage bijzonder klassen (BC ISC IBC)	8.882	7.000	9.210
Ouderbijdrage taalcertificaten en ECDL	11.202	6.250	8.060
Aanv. Inkomsten cluster 1 en 2	14.250	18.750	16.333
Inkomsten personeelscommissie	9.656	9.600	9.660
Inkomsten SHS	-	-	122.274
Overige baten	56.437	11.050	59.325
Totaal overige baten	401.795	475.600	511.825
Verschil rekening - begroting	73.805-		
Verschil rekening - rekening		110.029-	

Kantineopbrengsten

De inkomsten zijn ongeveer conform begroting.

Bijdrage Maskil

De bijdrage van Steunfonds Stichting Maskil bedroeg in 2017 € 131.250. Deze inkomsten zijn in de geconsolideerde cijfers weggelaten tegen de corresponderende uitgaaf bij het steunfonds.

Opbrengsten verhuur

De inkomsten uit verhuur betreffen voornamelijk structurele verhuurinkomsten. Dat betekent wekelijks verhuur aan kerk, sportverenigingen en koren. De verhuur is gebonden aan de plaatselijke gemeentelijke huisvestingsverordening.

Detachering personeel

Onder deze post vallen de inkomsten uit detachering van medewerkers bij derden. Deze post is ongeveer overeenkomstig de begroting en het voorafgaande jaar.

Bijdrage leerlingtesten

Dit betreft de bijdrage die ouders betalen voor onderzoeken.

Ouderbijdrage - vrijwillig

Van de vrijwillige ouderbijdrage wordt jaarlijkse circa 80% gerealiseerd. Ingaande schooljaar 2017-2018 bedraagt het normbedrag € 55 per leerling.

Ouderbijdrage - overig

Deze inkomsten spreken voor zich. Het niveau is betrekkelijk stabiel.

Aanv. Inkomsten cluster 1 en 2

Dit betreft aanvullende inkomsten voor leerlingen die intensieve zorg nodig hebben, bijvoorbeeld vanwege slechtziendheid of doofheid.

Inkomsten personeelscommissie

Deze inkomsten betreffen de bijdragen die van personeelsleden wordt gevraagd in het personeelsuitje en andere (personeels)-activiteiten.

Inkomsten SHS

Vanaf 2017 komen deze inkomsten te vervallen.

Overige baten

Onder de overige baten vallen inkomsten met een vaak incidenteel karakter, bijvoorbeeld voor het meedraaien in bepaalde projecten, (niet-overheids) subsidieregelingen, mediatheek-inkomsten en dergelijke.

LASTEN

	rekening 2017	begroting 2017	rekening 2016
	€	€	€
<u>Personele lasten</u>			
Brutolonen en salarissen	9.158.025		9.144.598
Sociale lasten	1.085.402	-	1.079.840
Pensioenlasten	1.371.780	-	1.164.642
Reiskosten vergoedingen	77.720		77.835
Lonen en salarissen	11.692.927	11.397.067	11.466.915
Dotaties personele voorzieningen	45.874	28.880-	30.395
Personeel niet in loondienst	202.728	204.000	190.840
Uitzendkrachten	101.001	161.661	185.200
Overig	205.044	199.150	156.889
Overige personele lasten	554.647	535.931	563.324
Af: uitkeringen	88.112-	-	96.083-
Totaal personele lasten	12.159.462	11.932.998	11.934.156
Verschil rekening - begroting	226.464		
Verschil rekening - rekening		225.306	

Aantal fte's	afwijking begroting -		begroting 2017	rekening 2016
	realisatie	rekening 2017		
Directie	-	6,88	6,88	6,88
OP	3,39-	111,04	107,65	111,39
OOP	0,29	41,42	41,70	42,45
	3,11-	159,34	156,23	160,72
<u>Lonen en salarissen per fte</u>		73.385	72.951	71.347
afwijking 2017 ten opzichte van 2016	2,86%			
afwijking ten opzichte van begroting 2017	0,59%			

Lonen en salarissen, afwijking t.o.v. begroting

Afwijking fte x kosten per fte geeft	3,11	x	€ 73.385	=	228.074
Afwijking kosten per fte x aantal fte	€ 434	x	156,23	=	67.786
Afwijking ten opzichte van begroting					<u>295.860</u>

De over 2017 gerealiseerde formatie wijkt 3,11 fte af van de begroting. (nb: het gaat hier om het gewogen gemiddeld over het kalenderjaar 2017, het betreft dus geen peilmoment). Bij de analyse van de formatie dienen ook de kosten voor uitzendkrachten te worden betrokken (€ 101.001), alsmede de ontvangen uitkeringen (€ 88.112).

De formatie wijkt onder meer af van de begroting door het omzetten van gedetacheerd personeel naar eigen formatie. Het formatiebeheer, en een goede begroting van de loonkosten is en blijft een belangrijk aandachtspunt.

Dotaties personele voorzieningen

De post dotaties personele voorzieningen betreft enerzijds een vrijval van de voorziening voor spaarverlof. Anderzijds is wederom een relatief groot bedrag toegevoegd aan de voorziening voor LBP-verlof (€ 83.000, vorig jaar € 63.000)

Personeel niet in loondienst

Met name betreft het hier het uitbesteed schoonmaakwerk. Vanaf medio 2012 wordt het schoonmaakwerk uitgevoerd door Hectas Bedrijfsdiensten CV. Dit contract loopt nog tot en met juli 2018.

Uitzendkrachten

Onder de post uitzendkrachten worden de kosten geboekt voor vervanging bij ziekte. In 2017 is aan een aantal uitzendkrachten een arbeidscontract aangeboden. Om die reden komt de post Uitzendkrachten lager uit dan begroot.

Overig

Onder de post "Overig" vallen onder andere de kosten van de WGA-verzekering, de kosten verwerving en selectie, scholingskosten en dergelijke. Met name de scholingskosten en de scholing van werving en selectie vielen lager uit.

	rekening 2017	begroting 2017	rekening 2016
	€	€	€
Afschrijvingen op materiële vaste activa			
Afschrijvingen op gebouwen	40.075	-	40.075
Afschrijvingen inventaris en apparatuur	104.875	115.418	110.092
Afschrijvingen hard- en software	161.906	156.482	153.483
Afschrijvingen boekenfonds	312.186	318.916	364.734
Totaal afschrijvingen op materiële vaste activa	619.042	590.816	668.384
Vershil rekening - begroting	28.226		
Vershil rekening - rekening		49.342-	

Afschrijvingen op materiële vaste activa

Bij het opstellen van de begroting wordt geen rekening gehouden met de afschrijving op gebouwen. Op deze wijze wordt voorkomen dat de afschrijving op gebouw D (indirect) ten laste van het onderwijs zou komen.

De afschrijvingen op het boekenfonds lopen terug als gevolg van een lagere aanschaf van meerjarige leermiddelen.

	rekening 2017	begroting 2017	rekening 2016
	€	€	€
Huisvestingslasten			
Dotatie onderhoudsvoorziening	250.000	250.000	250.000
Onderhoud gebouwen in installaties	83.313	75.000	81.473
Energie en water	174.470	170.000	169.319
Heffingen	12.449	12.000	11.388
Overige huisvestingslasten	39.726	44.000	41.699
Totaal huisvestingslasten	559.958	551.000	553.879
Vershil rekening - begroting	8.958		
Vershil rekening - rekening		6.079	

Dotatie onderhoudsvoorziening

Voor de dotatie aan de voorziening groot onderhoud wordt € 250.000 aangehouden.

Onderhoud gebouwen in installaties

Deze post bestaat deels uit onderhoudsabonnementen, en deels uit min of meer incidentele posten. Per saldo viel in 2017 een aantal grotere incidentele posten te constateren.

Energie en water

De energiekosten zijn iets hoger dan begroot.

Heffingen

De post heffingen is ongeveer conform begroting.

Overige huisvestingslasten

Deze post is betrekkelijk stabiel.

	rekening 2017	begroting 2017	rekening 2016
	€	€	€
Overige instellingslasten			
Kosten van administratie en beheer	401.266	407.475	408.735
Inventaris, apparatuur en leermiddelen	342.667	354.095	344.259
Overige kosten	388.779	446.611	437.032
Totaal overige instellingslasten	1.132.712	1.208.181	1.190.026
Verschil rekening - begroting	75.469-		
Verschil rekening - rekening		57.314-	

Kosten van administratie en beheer

De kosten van administratie en beheer zijn per saldo nagenoeg gelijk aan de begroting en het voorafgaande jaar.

Inventaris, apparatuur en leermiddelen

Ook de kosten voor inventaris, apparatuur en leermiddelen komen bij benadering overeen met de begroting en met vorig jaar.

Overige kosten

Ook deze rubriek blijft binnen de begroting.

De volgende honoraria van de accountant zijn ten laste gebracht van de stichting, één en ander zoals bedoeld in artikel 2:382a BW

	rekening 2017	begroting 2017	rekening 2016
	€	€	€
Onderzoek van de jaarrekening 2017	16.200	14.500	
Onderzoek van de jaarrekening 2016	1.625		13.915
Andere controleopdrachten			
Fiscale adviezen			
Andere niet-controlediensten			
Vrijval reservering meegeconsolideerde steunstichting	2.000-		
	15.825	14.500	13.915

FINANCIËLE BATEN EN LASTEN

	rekening 2017	begroting 2017	rekening 2016
	€	€	€
Financiële baten en lasten			
Rentebaten bankrekeningen	8.688	15.000	20.052
Rente obligaties	-	-	6.420
Dividenden	9.762		9.465
Koersresultaat effecten Ichthus College	-		7.862-
Koersresultaat meegeconsolideerde effecten	34.532	-	45.823
Overige financiële lasten	-	-	569-
Totaal financiële baten en lasten	52.982	15.000	73.329
Verschil rekening - begroting	37.982		
Verschil rekening - rekening		20.347-	

Rente-baten

Als gevolg van de aanhoudend lage rente-stand hebben we te maken met teruglopende rente-inkomsten.

Koersresultaat effecten

De meegeconsolideerde steunstichting heeft een beleggingsbeleid dat gericht is op het behalen van koersrendement.

Per saldo kan worden vastgesteld dat het verschil tussen begroting en realisatie ad €37.892 als volgt is opgebouwd:

voordeling verschil door consolidatie financiële baten steunfonds	44.294
nadelig verschil door achterblijvende rente-inkomsten	6.312-
geeft per saldo	<u>37.982</u>

7. Analyse verschillen begroting - realisatie & winstbestemming

		€
RESULTAAT 2017 VOLGENS BEGROTING		<u>156.895-</u>
Resultaat volgens geconsolideerde staat van baten en lasten		27.728-
Te corrigeren met		
- afschrijving gebouw D	40.075	
- meegeconsolideerd resultaat Stichting Steunfonds Maskil	<u>95.618</u>	
GECORRIGEERD RESULTAAT 2017		<u>107.965</u>
AFWIJKING VAN BEGROTING	positief	<u><u>264.860</u></u>
BATEN		
	meer resultaat	minder resultaat
Rijksbijdragen	<u>353.169</u>	
Overige baten	60.470	
LASTEN		
Personele lasten		226.464
Afschrijvingen	11.849	
Huisvestingslasten		8.958
Overige instellingslasten	81.901	
FINANCIËLE BATEN EN LASTEN		
Financiële baten en lasten		<u>7.107</u>
	<u>507.389</u>	<u>242.529</u>
	positief	<u><u>264.860</u></u>
GECONSOLIDEERD RESULTAAT 2017 (voor resultaatbestemming)		27.728-
Resultaat Stichting Steunfonds Maskil		<u>95.618-</u>
Resultaat Ichthus College		<u><u>67.890</u></u>
Op grond van de nota Reserves en voorzieningen zullen de volgende mutaties in de reserves plaatsvinden:		
Bij: vrijval Reserve huisvesting		40.075
Bij: vrijval uit Onderwijs Ontwikkel Fonds		58.500
Bij: vrijval Bestemmingsreserve Bapo		5.000
Resteert toe te voegen aan de Algemene Reserve Ichthus College		<u><u>171.465</u></u>

WNT-verantwoording 2017

Ichthus College Veenendaal
Brinnummer 065U

Per 1 januari 2013 is de Wet Normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector ingegaan.

Deze verantwoording is opgesteld op basis van de op het Ichthus College van toepassing zijnde regelgeving.	
driejaarsgemiddelde van de totale baten per kalenderjaar	4 punten
driejaarsgemiddelde van het aantal leerlingen	2 punten
gewogen aantal onderwijssoorten	3 punten
	<u>9 punten</u>

leidt tot indeling in klasse D

Het bezoldigingsmaximum in 2017 voor het Ichthus College is € 141.000

1. Bezoldiging topfunctionarissen

1a. Leidinggevende topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met dienstbetrekking.

GEGEVENS 2017	J.J. van Dam
Functie	Voorzitter College van Bestuur
Aanvang en einde functievervulling in 2017	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband	1
Gewezen topfunctionaris	nee
(Fictieve) dienstbetrekking	ja
Individueel WNT-maximum	€ 141.000
Beloning	€ 123.747
Belastbare onkostenvergoedingen	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 17.136
<i>Subtotaal</i>	€ 140.883
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0
Totaal bezoldiging	€ 140.883

GEGEVENS 2016	J.J. van Dam
Aanvang en einde functievervulling in 2016	1/1 - 31/12
Omvang dienstverband	1
Gewezen topfunctionaris	nee
Fictieve dienstbetrekking	nee
Individueel WNT-maximum	€ 140.000
Beloning	€ 125.394
Belastbare onkostenvergoedingen	
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 14.355
<i>Subtotaal</i>	€ 139.749
-/- Onverschuldigd betaald bedrag	0
Totaal bezoldiging	€ 139.749

1c. Toezichthoudende topfunctionarissen

niet van toepassing (de uitbetaalde bedragen overschrijden niet het grensbedrag van € 1.500)

1d. Topfunctionarissen en gewezen topfunctionarissen met een bezoldiging van €1.700 of minder

NAAM TOPFUNCTIONARIS	FUNCTIE
J. Dogterom	Voorzitter Raad van Toezicht
B.J. van den Broek	Lid Raad van Toezicht
M. Westhuis	Lid Raad van Toezicht
J.J. van Bennekom	Lid Raad van Toezicht
H. van den Belt	Lid Raad van Toezicht
S.M.I. Rustenhoven - Jongsmā	Lid Raad van Toezicht
J.G.N. Schreuders	Lid Raad van Toezicht
M. Prins	Lid Raad van Toezicht

3. Overige rapportageverplichtingen op grond van de WNT

Naast de hierboven vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2017 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen.

Er zijn in 2017 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WNT dienen te worden vermeld, of die in eerdere jaren op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

Model E Verbonden partijen

Naam	Juridische vorm	Statutaire zetel	Code activiteiten	Eigen Vermogen	Resultaat	Art. 2:403 BW	Deelname	Consolidatie
Stichting Samenwerkingsverband Passend Voortgezet Onderwijs Barneveld - Veenendaal	stichting	Veenendaal	4			nee	n.v.t.	nee
Stichting Steunfonds Maskil	stichting	Veenendaal	4	€ 1.409.557	€ -95.617	nee	n.v.t.	ja

Model G Verantwoording subsidies

G1 Subsidies zonder verrekeningsclausule

Omschrijving		kenmerk	toewijzing		ontvangen tm verslagjaar	prestatie afgerond?
			datum	bedrag toewijzing		
Subsidie lerarenbeurs G. Duizer	2016-2017	6/623/03176	25-7-2016	10.022	-	ja
Subsidie lerarenbeurs J.A.M. Laban-Sieders	2016-2017	6/632/03849	25-7-2016	8.018	-	ja
Subsidie lerarenbeurs M.J. de Bruin	2016-2017	6/654/06320	25-7-2016	8.018	-	ja
Subsidie lerarenbeurs J. Stam	2016-2017	6/657/06547	25-7-2016	6.807	-	ja
Subsidie lerarenbeurs A.H. de Graaf	2016-2017	6/619/02900	25-7-2016	6.013	-	ja
Subsidie lerarenbeurs W. Veldhuizen	2016-2017	6/654/06356	25-7-2016	8.018	-	ja
Subsidie lerarenbeurs A. van Gent	2016-2017	6/617/02785	25-7-2016	6.013	-	ja
Subsidie lerarenbeurs G. Duizer	2017-2018	7/677/19671	24-7-2017	10.286	10.286	nee
Subsidie lerarenbeurs J.A.M. Laban-Sieders	2017-2018	7/599/12377	24-7-2017	8.229	8.229	nee
Subsidie lerarenbeurs M.J. de Bruin	2017-2018	7/604/13156	24-7-2017	8.229	8.229	nee
Subsidie lerarenbeurs J. Stam	2017-2018	7/611/13961	28-8-2017	8.229	8.229	nee
Subsidie lerarenbeurs A.H. de Graaf	2017-2018	7/614/14098	24-7-2017	6.172	6.171	nee
Subsidie lerarenbeurs W. Veldhuizen	2017-2018	7/618/14385	28-8-2017	9.429	9.429	nee
Subsidie lerarenbeurs A. van Gent	2017-2018	7/605/13238	24-7-2017	6.172	6.172	nee
Projectsubsidie Leraren Ontwikkel Fonds	2016-2018	LOF15-0514-1009935	30-6-2016	50.786	-	nee
Projectsubsidie Leraren Ontwikkel Fonds	2017-2018	LOF16-0495-1198393	31-5-2017	6.488	6.488	nee
Projectsubsidie Leraren Ontwikkel Fonds	2017-2019	LOF16-0159-1160703	30-3-2017	20.381	20.381	nee
Projectsubsidie Leraren Ontwikkel Fonds	2017-2019	LOF17-0023	13-12-2017	6.864	6.864	nee
				<u>194.175</u>		

G2 Subsidies met verrekeningsclausule

G2A Aflopend per ultimo verslagjaar

Omschrijving	kenmerk	toewijzing		ontvangen t/m verslagjaar	totale kosten	te verrekenen
		datum	Bedrag toewijzing			

G2 B Doorlopend tot in een volgend verslagjaar

Omschrijving	kenmerk	toewijzing		saldo 01-01-20xx	ontvangen in verslagjaar	lasten in verslagjaar	totale kosten 31-12-20xx	saldo nog te besteden per 31-12-20xx
		datum	Bedrag toewijzing					

SEGMENTATIE EN ENKELVOUDIGE JAARREKENING ICHTHUS COLLEGE

CONSOLIDATIE OVERZICHT PER 31-12-2017

	Ichthus College enkelvoudig	Steunfonds Maskil enkelvoudig	eliminatieposten	Ichthus College geconsolideerd
	€	€	€	€
ACTIVA				
Vaste activa				
Materiële vaste activa	2.375.031	58.660		2.433.691
Financiële vaste activa	-	990.200		990.200
	<u>2.375.031</u>	<u>1.048.860</u>	-	<u>3.423.891</u>
Vlottende activa				
Voorraden	18.483			18.483
Vorderingen	383.592	2.213		385.805
Liquide middelen	4.639.128	361.010		5.000.138
	<u>5.041.203</u>	<u>363.223</u>	-	<u>5.404.426</u>
Totaal activa	<u>7.416.234</u>	<u>1.412.083</u>	-	<u>8.828.317</u>
PASSIVA				
Eigen vermogen	4.157.335	1.409.556		5.566.891
Voorzieningen	1.152.307			1.152.307
Kortlopende schulden	2.106.592	2.527		2.109.119
Totaal passiva	<u>7.416.234</u>	<u>1.412.083</u>	-	<u>8.828.317</u>

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2017

	Ichthus College enkelvoudig	Steunfonds Maskil enkelvoudig	eliminatieposten	Ichthus College geconsolideerd
	€	€		
BATEN				
Rijksbijdragen	13.988.669			13.988.669
Overige baten	535.545		-133.750	401.795
Totaal baten	<u>14.524.214</u>	-	<u>-133.750</u>	<u>14.390.464</u>
LASTEN				
Personeelslasten	12.159.462			12.159.462
Afschrijvingen	619.041			619.041
Huisvestingslasten	559.959			559.959
Overige instellingslasten	1.125.755	140.707	-133.750	1.132.712
Totaal lasten	<u>14.464.218</u>	<u>140.707</u>	<u>-133.750</u>	<u>14.471.175</u>
Saldo baten en lasten	59.996	-140.707	-	-80.711
FINANCIËLE BATEN EN LASTEN				
	7.894	45.089	-	52.983
Netto resultaat	<u>67.890</u>	<u>-95.618</u>	-	<u>-27.728</u>

ICHTHUS COLLEGE**ENKELVOUDIGE BALANS PER**

	31-12-2017		31-12-2016	
ACTIVA	€	€	€	€
Vaste activa				
Materiële vaste activa	2.375.031		2.550.303	
Financiële vaste activa	-		-	
		2.375.031		2.550.303
Vlottende activa				
Vorraden	18.483		18.584	
Vorderingen	383.592		233.768	
Liquide middelen	4.639.128		4.411.837	
		5.041.203		4.664.189
Totaal activa		<u>7.416.234</u>		<u>7.214.492</u>
PASSIVA	€	€	€	€
Eigen vermogen				
		4.157.335		4.089.445
Voorzieningen				
		1.152.307		1.204.233
Kortlopende schulden				
		2.106.592		1.920.814
Totaal passiva		<u>7.416.234</u>		<u>7.214.492</u>

ENKELVOUDIGE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

	rekening 2017		rekening 2016	
BATEN	€	€	€	€
Rijksbijdragen	13.988.669		13.501.776	
Overige baten	535.545		511.825	
Totaal baten		14.524.214		14.013.601
LASTEN				
Personeelslasten	12.159.462		11.934.156	
Afschrijvingen	619.041		668.384	
Huisvestingslasten	559.959		553.879	
Overige instellingslasten	1.125.755		1.079.066	
Totaal lasten		14.464.218		14.235.485
Saldo baten en lasten		59.996		221.884-
FINANCIËLE BATEN EN LASTEN				
Financiële baten en lasten		7.894		14.992
Netto resultaat		<u>67.890</u>		<u>206.892-</u>

Overige gegevens

ENKELVOUDIGE GEGEVENS STICHTING STEUNFONDS MASKIL

ENKELVOUDIGE BALANS PER

ACTIVA	31-12-2017		31-12-2016	
	€	€	€	€
Vaste activa				
Materiële vaste activa	58.660		58.660	
Financiële vaste activa	<u>990.200</u>		<u>955.000</u>	
		1.048.860		1.013.660
Vlottende activa				
Vorraden			-	
Vorderingen	2.213		5.309	
Liquide middelen	<u>361.010</u>		<u>490.088</u>	
		363.223		495.397
Totaal activa		<u>1.412.083</u>		<u>1.509.057</u>

PASSIVA	31-12-2017		31-12-2016	
	€	€	€	€
Eigen vermogen		1.409.556		1.505.174
Vorzieningen		-		-
Kortlopende schulden		2.527		3.883
Totaal passiva		<u>1.412.083</u>		<u>1.509.057</u>

ENKELVOUDIGE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

BATEN	rekening 2017		rekening 2016	
	€	€	€	€
Rijksbijdragen	-		-	
Overige baten	<u>-</u>		<u>-</u>	
Totaal baten		-		-
LASTEN				
Personeelslasten	-		-	
Afschrijvingen	-		-	
Huisvestingslasten	-		-	
Overige instellingslasten	<u>140.707</u>		<u>110.960</u>	
Totaal lasten		140.707		110.960
Saldo baten en lasten		<u>140.707-</u>		<u>110.960-</u>
FINANCIËLE BATEN EN LASTEN				
Financiële baten en lasten		45.089		58.337
Netto resultaat		<u>95.618-</u>		<u>52.623-</u>

Controleverklaring van de onafhankelijke accountant

Aan: de raad van toezicht van Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs op Reformatorische Grondslag voor Veenendaal en omgeving

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2017

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2017 van Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs op Reformatorische Grondslag voor Veenendaal en omgeving te Veenendaal gecontroleerd.

Naar ons oordeel:

- geeft de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs op Reformatorische Grondslag voor Veenendaal en omgeving op 31 december 2017 en van het resultaat over 2017 in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs;
- zijn de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties over 2017 in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand gekomen in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen, zoals opgenomen in paragraaf 2.3.1 Referentiekader van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2017.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de geconsolideerde balans per 31 december 2017;
2. de geconsolideerde staat van baten en lasten over 2017; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden en het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2017 vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting voor Christelijk Voortgezet Onderwijs op Reformatorische Grondslag voor Veenendaal en omgeving zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en paragraaf 2.2.2 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2017 is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs, paragraaf 2.2.2 Bestuursverslag van het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2017 en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs en de overige OCW wet- en regelgeving.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening, in overeenstemming met de Regeling jaarverslaggeving onderwijs. Het bestuur is ook verantwoordelijk voor het rechtmatig tot stand komen van de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties, in overeenstemming met de in de relevante wet- en regelgeving opgenomen bepalingen. In dit kader is het bestuur tevens verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening en de naleving van die relevante wet- en regelgeving mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de onderwijsinstelling in staat is om haar activiteiten in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het

voornemen heeft om de onderwijsinstelling te liquideren of de activiteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten toelichten in de jaarrekening.

De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de onderwijsinstelling.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht, dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fouten of fraude en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Barneveld, 19 juni 2018

Van Ree Accountants

w.g.

J.A. van Ginkel RA MSc

Bijlage bij de controleverklaring:

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, het Onderwijsaccountantsprotocol OCW/EZ 2017, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, dan wel het niet rechtmatig tot stand komen van baten en lasten alsmede de balansmutaties, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de onderwijsinstelling;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving, de gebruikte financiële rechtmatigheidscriteria en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de onderwijsinstelling haar activiteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een instelling haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen en of de in de jaarrekening verantwoorde baten en lasten alsmede de balansmutaties in alle van materieel belang zijnde aspecten rechtmatig tot stand zijn gekomen.

Gegeven onze eindverantwoordelijkheid voor het oordeel zijn wij verantwoordelijk voor de aansturing van, het toezicht op en de uitvoering van de groepscontrole. In dit kader hebben wij de aard en omvang bepaald van de uit te voeren werkzaamheden voor de groepsonderdelen. Bepalend hierbij zijn de omvang en/of het risicoprofiel van de groepsonderdelen of de activiteiten. Op grond hiervan hebben wij de groepsonderdelen geselecteerd waarbij een controle of beoordeling van de volledige financiële informatie of specifieke posten noodzakelijk was.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.